

DAR VIENAS VOKIEČIŲ LAIMĖJIMAS ATLANTO VANDENYNE

Iš stipriai apsaugotos vilkstinės paskandinti 22 prieš laivai

Ši laivų vilkstinė plaukia iš Šiaurės Amerikos į Angliją. Vilkstinė tebepuolama toliau, taigi paskandintų laivų skaičius gali dar padidėti

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 12. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Šiauriniame Atlante povandeniniai laivai puolė mažaisiais kresieriais ir naikintojais gerai apsaugotą prieš laivų vilkstinę, susidedančią iš 40 laivų. Per atkaklias daugelio dienų kovas iki šiol paskandinti 22 laivai, bendros 134.000 tonų talpos. Buvo torpeduoti kiti du laivai, bendros 11.000 tonų talpos, kuriuos taip pat galima laikyti žuvusiais. Prieš laivų vilkstinę puolama toliau.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 12. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytuose, nežiūrint blogo oro ir sunkių gamtos sąlygų, puolamųjų operacijos sėkmingai vyksta toliau.

Kaip jau buvo pranešta specialiu komunikatu šiaurinėje Atlanto vandenyno dalyje povandeniniai laivai puolė vieną didelę, mažųjų kreiserių ir naikintojų smarkiai apsaugotą prieš vilkstinę, kurioje plaukė daugiau kaip 40 laivų.

Per atkaklias, daug dienų trukusias kovas iki šiol povandeniniai laivai nuskandino 22 bendros 134.000 tonų talpos prieš laivus. Dar kiti du 11.000 tonų talpos laivai buvo torpeduoti. Taip pat ir šiuos laivus reikia laikyti sunaikintais. Prieš laivų vilkstinę ir toliau tebepuolama.

Kovoje prieš britų tiekimo laivinių kystę praėjusią naktį vokiečių karinės oro pajėgos į pietų rytus nuo Great Yarmouth iš vienos apsaugotos vilkstinės nuskandino tris bendros

21.000 tonų talpos krovinių laivus.

Toje pačioje jūros srityje bombomis buvo sužalotas vienas lengvasis britų kreiseris. Į šiaurės rytus nuo Alnwicks bombomis buvo sužalotas dar vienas prieš prekybos laivas.

Kiti vokiečių kovos lėktuvai, žemai skridami, numetė stambaus kalibro bombų į vieną aukštųjų metalo lydimo krosnių fabriką prie Middlesborough ir į uostą įrengtus rytiniame Anglijos paūryje.

Lydinčiai sargybos laivai Lamanšo srityje atmušė pakartotinius vieno britų greitųjų laivų junginio puolimus, nukreiptus į vieną vilkstinę. Buvo nuskandinti trys puolusieji britų greitieji laivai. Karo laivyno pakraščiu ba-

rijos pradėjo šaudyti ir sunaikino kitus prieš laivus. Visi vilkstinės laivai nesužaloti pasiekė savo paskyrimo vietą.

Praėjusią naktį be didesnio pasisekimo britų lėktuvai puolė šiaurės Vokietijos pajūrio sritį. Civilinių gyventojų tarpe yra keli užmušti ir sužeisti. Zenitinė artilerija numušė du prieš bombonešius.

* * *

BERLIN. IX. 12. DNB prie kariuomenės vadovybės pranešimo papildomai patyrė, kad Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus įteikimas Vengrijos regentui admiralui Horthy reiškia aukščiausią vengrų kariuomenės dalyvavimo fronte su sovietais įvertinimą. Kaip žinoma, Vengrija stojo į karą su

bolševikais šių metų birželio pabaigoje. Greitieji vengrų kariuomenės junginiai peržengė Karpatus kalnus per perėjas į šiaurę.

Vokiečių kariuomenės pranešime minima, kad vengrai pirmą kartą dalyvavo mūšyje 1941 metų liepos 5 dieną, kada jie paėmė Kolomeą ir Stanislovą Galicijoje. Valant Galiciją ir pasistumiant prie Kijevo, šitie vengrų daliniai sėkmingai dalyvavo. Rugpjūčio mėnesio pabaigoje jie kovojo didžiajame Umano mūšyje ir dalyvavo po to bėgančių sovietų persekiojime tarp Dniestro ir Dniepro. Rugpjūčio 15 dieną vokiečių kariuomenės pranešime sakoma, kad vengrų kariuomenės junginiai kartu su vokiečių junginiais apsupo svarbų Nikolajevą uostą prie Juodosios jūros. Tas uostas buvo paimtas rugpjūčio 17 d. Per tą visą laiką fronte kovojo ir vengrų lakūnai, sėkmingai atlikdami jiems pavestus uždavinius. Naujas didelis vokiečių povandeninių laivų pasisekimas Atlanto vandenyno šiaurėje vėl rodo, kad ir stipriai saugojamos vilkstinės nėra saugios prieš sutelktą povandeninių laivų puolimą. Minėti laimėjimai buvo pasiekti, plaukiant ypatingai didele vilkstinė iš Šiaurės Amerikos į Angliją. Be to, kiti povandeniniai laivai kitose jūros srityse taip pat susilaukė pasisekimų. Tuo būdu iš viso buvo nuskandinta laivų 145.000 tonų talpos. Manoma, kad tas skaičius gali dar padidėti.

Sovietų Sąjungos padėtis yra kritiška

Apie ką Umanskis kalbėjosi su Rooseveltu

BOSTONAS. IX. 12. Patikimomis žiniomis, sovietų ambasadorius Umanskis per savo vakardienos pasikalbėjimą su prezidentu Rooseveltu pranešė, kad Maskvoje teks imtis labai toli einančių karinių priemonių, jei Vakarų valstybės nepavyks ko skubiausiai suteikti Sovietų Sąjungai pagalbą. Vokiečių miestų puolimai iš britų lėktuvų negali atstoti tikros pagalbos. Padėtis frontuose pasidariusi nepaprastai kritiška, kadangi, pastikint Anglijos pagalba, visos medžiagos ir žmonės bei ginklai būvę mesti į „lydinamąjį katilą“. Apsupus Leningradą ir netekus Krivoi Rogo, Sovietų Sąjunga neteko savo vertingiausių ginklavimosi sričių. Doneco įmonių gamyba smarkiai nukentėjo dėl Dniepro užtvankos susprogdinimo. Uralo ir Sibiro pramonės sritys netekė pramonės sričių pakeisti negali. Umanskis pagaliau nurodė, kad, jog tokiais aplinkybėmis nereikia stebėtis, jei Sovietų Sąjungoje, nesant energin-

gesnių Anglijos veiksmų, stiprėjęs jausmas, kad Vakarų valstybės paliekančios Sovietų Sąjungą savo likimui, kaip tai yra buvę per paskutinį karą.

„New York World Telegram“, priešingai, rašo, jog faktas, kad sovietų pranešimai dažnai yra neaiškūs ir prieštaraujantys, sukelia Vašingtone susirūpinimą. Tačiau reiškiamas susirūpinimas taip pat dėl didėjančio Sovietų Sąjungoje nepasitenkinimo dėl per menkos pagalbos iš Anglijos ir Jungtinių Valstybių pusės. Pasak laikraščio, ir Stalinas, kalbėdamasis su ambasadoriumi Crippsu, padėję apibūdino, kaip rimta, ir paminėjo galimumą, kad bus imtasi „tam tikrų karinių priemonių, jei JAV ir Anglijos pagalba nepasieks Sovietų Sąjungos platesniu mastu ir greitesniu laiku. Laikraštis ta proga priklauso sovietams, kad jų kariniai pranešimai yra skiriami vidaus reikalui ir tik iš dalies atsižvelgia į užsienius. Tačiau, jei Sovietų Sąjunga nori būti laikoma partneriu, tai Vašingtone norima žinoti, kas iš tikrųjų vyksta.

NEW YORKAS. IX. 12. Spauda Jungtinių Valstybių karo medžiagų siuntimo Sovietų Sąjungai klausimą svarsto gana santūriai. „New York Times“ rašo, kad pirmoji sovietų karinė komisija, kuri išbuvo Jungtinėse Valstybėse kelias savaites ir kuriai vadovavo sovietų generolas Golikovas, vėl išvažiavo į Maskvą. Komisija iš-

sivežė jai pareikštą nuomonę, kad apie JAV karo medžiagų siuntimą prieš Maskvos konferenciją niekas negali būti galutinai pasakyta. Ši konferencija, kaip mano laikraštis, įvyks Maskvoje vargiai anksčiau, kaip spalio mėnesio pradžioje. Tas konferencijos atidėjimas paaiškinamas tolimu konferencijos dalyvių iš Šiaurės

Amerikos ir Anglijos keliu. Iš Vašingtono gautomis žiniomis, Maskvos konferencijoje dalyvaus ir sovietų ambasadorius Jungtinėms Valstybėms Umanskis. Vėl kartojami gandai, kad Umanskis, kuris tiek Vašingtono oficialiuose, tiek neoficialiuose sluoksniuose nėra mėgiamas, į savo vietą nebe-grįšias.

Kas stumia Ameriką į karą?

Lindbergho kalba, atidengianti anglų, žydų ir Rooseveltto kombinacijas

DESMOINES. Savo kalboje „America First“ komitetui Lindberghas, be kita ko, pareiškė, kad trys grupės, kurios daugiausia kurstančios Amerikoje karą, —

anglai, žydai ir Jungtinių Valstybių vyriausybės nariai — pradžioje buvusios paruošusios planą įtraukti Ameriką į karą, prisidengiant „gynimusi“. Antrasis jų padarytas žygis buvęs mėginimas įvesti Ameriką į karą, nuslepiant faktą nuo Jungtinių Valstybių tautos. Būtų buvę mėginama sukelti incidentus, kurie ir būtų priverstę Ameriką įstoti į karą. Tačiau tokių incidentų, kurių pakaktų karui sukelti, iki šiol nepavykę, — nors jie aiškiai ruošiami.

Anglijos padėję Lindberghas pavadino „beviltiška“.

Anglija nesanti pakankamai stipri įsiveržti į Europos kontinentą ir laimėti Vokietijai paskelbtąjį karą.

Anglija negalinti taip pat laimėti karo ore, nežiūrint, kiek lėktuvų jai būtų iš Amerikos atsijusta. Net Jungtinių Valstybių įžengimas į karą vargiai, esą, begalė pakeisti padėtį. Jei Anglija, pareiškė Lindberghas, nebūtų Jungtinių Valstybių finansiškai ir kariškai remiama, tai anglai jau prieš keletą mėnesių būtų pradėję taikos derybas.

Toliau Lindberghas įspėjo žydus, kad Jungtinės Valstybės prisidėtų prie karo, nes jie būtų pirmieji, kuriems tektų pajusti jo prisidėjimo pasekas. Amerikos žydams didelės pavojus esąs tas, kad jie turi tokia didelę įtaką filmų pramonėje, spaudoje ir radijuje. Jų įtaka esanti taip pat didelė ir Jungtinių Valstybių vyriausybėje.

Lindberghas toliau pažymėjo, kad būvę pasinaudota tarptautine padėtimi užtikinti Rooseveltui jo trečiąjį išrinkimą Jungtinių Valstybių prezidentu. Roosevelt'o pasilikimas valdžioje pareina, nuo tautinės krizės padėties ištikimo. Roosevelt'o vyriausybė esanti pavojinga, nes ji veikianč netiesioginiai. Pažadėdama Jungtinių Valstybių tautai išsaugoti taiką, faktinai ji privedė ją prie pat karo slenkščio. Jei tik anglai, žydai ir Roosevelto vyriausybė paliautų savo karinę propagandą, tai nebūtų jokio pavojaus Jungtinėms Valstybėms įsivelti į karą.

Lindberghas toliau kritikavo pabrėžęs Anglijai įsistatymą, dėl kurio pernelyg įtempiama Jungtinių Valstybių karinė gamyba. Šiandien,

praėjus dviem metams nuo karo pradžios, Jungtinės Valstybės savo reikalamis turinčios tik keletą šimtų lėktuvų, — konsatavo Lindberghas.

Toliau jis pasisakė prieš Jungtinių Valstybių ginklavimosi programą, kurioje svarbiausia turima galvoje karas Europoje, užuot rūpinusis pačių Jungtinių Valstybių gynyba.

Anglai bombardavo Pietų Prancūziją

PARYŽIUS. Laikraštis „Petit Parisien“ praneša, kad anglų lėktuvai naktį į rugsėjo 11 d. bombardavo kai kuriuos Prancūzijos Viduržemio jūros pakraščio miestus. Cannes mieste anglų lėktuvai numetė keletą sprogstamųjų ir daug padegamųjų bombų. Bombos nukritusios netoli vieno aerodromo, kuriame tačiau lėktuvų nebuvo, be to, netoli dujų gamyklų. Žmonių aukų ir medžiaginių nuostolių nedarėta.

ŽEMĖS DREBĖJIMAS TURKIJOSJ

ANKARA. Ankaros radijo žinomis, ketviradienio rytą Erzingane, Batlise ir Vane įvyko žemės drebėjimas, trukęs 30 sekundžių. Kai kuriuose kaimuose sugriuvo pastatai ir žuvo gyventojai. Tuoju buvo pasiusa pagalba.

PARYŽIUS. Nuo rugpjūčio 21 d. neokupuotos zonos spauda turės prisitaikyti okupuotosios zonos potvarkiui, liečiantiems išėjimo laiką. Nuo šio laiko visoje Prancūzijoje sekmadieniais nebešėis joks rytinis laikraštis.

Maskvos protesto nota Bulgarijai

HELSINKIS. IX. 12. Maskvos radijas praneša, kad rugsėjo 10 d. Sovietų Sąjungos užsienio reikalų laudies komisaras Molotovas priėmė Bulgarijos pasiuntinį Maskvoje Stomnovą, kuriam jis išteikė

aštriais žodžiais parašytą protesto notą, kur peikiama Bulgarijos vyriausybės laikysena paskutinių metų Sovietų Sąjungos atžvilgiu.

Protesto notos pabaigoje sovietų vyriausybė ypač griežtai atkreipia Bulgarijos vyriausybės dėmesį į tai, kad Bulgarijos laikysena nėra suderinama su normaliais ir lojais santykiais.

BERLIN. IX. 12. Berlyno laikraščiai rašo apie sovietų pareikštą protestą Bulgarijai. Savo komentaruose laikraščiai nurodo, kad Maskvos valdovai, kaip matyti, nori padaryti diplomatinio stiprumo įspūdį. Tačiau šis žygis, atsižvelgiant į naikinamo pobūdžio pralaimėjimus, kurių susilaukė sovietai visose fronto dalyse, atrodo tik kaip juokingas mostas. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ ta proga kalba apie tuščią Molotovo grasinimą.

Stalino prašymas Rooseveltui

NEW YORKAS. IX. 12. Dėl vakarykščio Rooseveltto pasikalbėjimo su sovietų ambasadoriumi „INS“ praneša iš Vašingtono, jog spėjama, kad sovietų ambasadorius perdavęs Rooseveltui Stalino prašymą kiek galima greičiau atsiųsti Jungtinių Valstybių karo medžiagos. Esą, Stalinas pabrėžęs, jog sovietų kariuomenė esanti reikalinga pagalbos medžiagomis. Nuo to grei-tumo, kurio Jungtinės Valstybės ir Anglija pasiūsiandčios savo tieki-mus, priklauso tolesnio sovietų atsispjrimo galimybės. Ryšium su šiuo „INS“ praneša, jog sovietų aviacijos padėtis atsidūrusi pavojingėje būklėje.

TOKIO. Vyriausybės informacijų skyriaus atstovas pareiškė, kad

jūrų laisvė turinti liesti ne tik vietą, bet visas tautas. Dėl 2 kartus Japonijos padarytųjų pasiūlymų Jngt. Valstybių karo laivų komandantui Vladivostoką reikalui nesą gauta jokio atsakymo nei iš Maskvos, nei iš Vašingtono.

„SKRAIDANČIOJI TVIRTOVĖ“ NUSILEIDO VOKIEČIŲ UŽIMTOJ SRITY

BERLIN. DNB patyrė, kad rugsėjo 11 d., sugedus motorui, buvo priverstas nusileisti vokiečių kariuomenės dalinių užimtoje srityje 1 „Skraidančiosios tvirtovės“ tipo lėktuvas. To lėktuvo igula buvo palmta į nelaisvę.

Idejiniai nacionalsocializmo pagrindai

Pereitą kartą esame supažindinę, kaip nacionalsocializmas pervertina senąsias pažiūras ir iškelia naują valstybės supratimą. Nacionalsocializmas rasistinių principų šviesoje atskleidė, kad valstybė nėra pati sau tikslas, kaip manė ankstesnieji rasinio žvilgio stokoju-sieji teorininkai, bet tik priemonė tautos rankose. Rasistinių požiū-riu esminis valstybės tikslas rū-pintis tautos išlaikymu bei jos kraujuje glūdinčių kūrybinių pajė-gų laisvą plėtojimąsi.

Savaime aišku, kad skirtingai su-prantant valstybės tikslus bei es-mę, nuosekliai kitaip, esmiškai skir-tingai, suprantama ir pati vidinė valstybės organizacija. Kad vals-tybė galėtų atitikti savo rasinę paskirtį, ji pati savo viduje turi su-siorganizuoti tuo pačiu principu, kuris valdo rasės gyvenimą. Tas principas, nacionalsocialistiniu tel-gimu, kaip mes savo vietoje jau esame supažindinę, yra rasų vidi-nio uždaroimo ir aukštesniosios rasės su žemesniosiomis rasėmis ne-simaišymo dėsnių. Tai iš esmės aristokratinis principas. Jis atme-ta išsivajotą rasų lygybės mintį ir atveria akis tai tikrovės tiesai, kad ne kiekvienas kraujas yra lygial-kūrybiškai našus. Prigimtis ne vi-sas rases apdovanojo lygiu kultū-riniu bei, apskritai, kūrybiniu pa-jėgumu. Kaip „Mein Kampf“ au-torius nurodė, vienos rasės yra ap-dovanotos pirminiu kūrybiškumu, kitos tik paprastu pajėgumu įsisa-vinti pirmųjų sukurtus kūrybinius laimėjimus ir pagaliau dar kitos rasės iš esmės yra kultūrinių ver-tybių dergikės. Žmonijos kultūrinė pažanga neatskiriama susieta su pirmųjų, pirminių kūrybiškumu apdovanojusių rasų išlikimu bei jų įsigalėjimu.

Tas pats aristokratinis gerųjų atrankos principas turi valdyti ir pačią valstybės vidinę organizaciją. Nacionalsocialistiniu reikalavimu, tas principas turi būti taikomas ne tik pačioms tautoms, bet ir atski-riems žmonėms vienos tautinės bendruomenės vidinėje organizaci-joje. „Paskutinė kraujo reikšmė ir, apskritai, rasinių pagrindų pri-pažinimo išvada yra šio vertinimo perkėlimas atskiram asmeniui. Kaip, apskritai, tautas turim skir-tingai vertinti pagal jų rasinę pri-klausomybę, taip ir atskirus žmo-nes tautinės bendruomenės viduje. Konstatavimas, kad tauta nėra tautai lygi, dera ir tautinės bend-ruomenės viduje atskiriems žmo-

nėms ta prasme, kad galva negali būti lygi galvai, kadangi iš čia, nors apskritai rasiniai momentai tie patys, tačiau atskiruose žmonė-se jie tūkstanteriškai subtiliai įvai-ruoja (Mein Kampf, 492).

Geresniųjų pirmenybės teigimu nacionalsocializmas principiškai atmeta vadinamąją demokratine valstybės santvarką. Pastaroji re-miasi žmogaus žmogui esminės ly-gybės principu ir teigia siekianti kiekvienam laiduoti principinę teisę dalyvauti pagrindinių valstybės reikalų sprendime ir vykdyme. To-kiu atskiro asmens teisių akcenta-vimu demokratija labai lengvai pa-perka paviršutiniškesnius protus, kitaip tariant, lengvatikę minią, visada stokojančią gilesnio tikrovės pažinimo bei vertinimo. Tačiau iš tikrųjų demokratinei santvarkai vi-sada grėsia pavojus tarlamai pa-brėžiamą žmogaus asmenybės pa-nelgti beasmeninėje daugumos va-lijoje. Akla „visų“, arba daugumos, valia visada grėsia užgnaužti at-skiros asmenybės kūrybinį reiškima-si. Tas ir yra vidinės demokrati-nės santvarkos prieštaravimas tarp žodinio žmogaus iškėlimo ir praktinio jo asmenybės paneigimo daugumos tiranijoje. Šis prieš-taravimas negali stebinti to, kurs ži-no, kad kiekviena ideologija, nesik-skaitanti su prigimties dėsniais, ne-lšvengiamai lieka ne tik nevaisin-ga, bet dargi didžiai pragalstinga.

Nacionalsocializmas, įžvelgdamas dabarties demokratinėse valstybėse viešpataujančio masės principo pragalstingumą, tautinės valstybės principu iškelia asmenybės, arba pa-jėgiųjų iškėlimą. „Ta pasaulėžiū-ra, kuri, atmesdama demokratine masės idėją, siekia šią žemę duoti geriausiajai tautai, atseit geriausi-siems žmonėms, nuosekliai turi ir šios tautos viduje paklusti tam pačiam aristokratiniam principui ir šioje tautoje vadovybę ir aukš-čiausią įtaką patikrinti geriausioms galvoms. Tuo būdu ji remiasi ne dauguma, bet asmenybe“ (id., 493). Antrai, kitu „Mein Kampf“ auto-riaus išsireiškimu, „būtų nesąmo-nė norėti žmogų vertinti pagal jo rasinę priklausomybę, atseit skelb-ti karą marksistiniam žmogui žmo-gui lygybės principui ir nepa-slyžti padaryti paskutinių išvadų“ (id., 492).

Asmenybės iškėlimas, bet ne ko-kios kitokios antrinės žymės, na-cionalsocialistinė valstybė esmiškai skiria nuo kitų dabartinių valsty-bių. „Kas šandie tik, kad tauti-nė, nacionalsocialistinė valstybė nuo kitų valstybių turėtų grynai

mechaniskai skirtis tik geresne sa-vo ūkinio gyvenimo santvarka, at-seit geresniu turtingumu ir netur-ingumo išlyginimu arba didesne plačiųjų sluoksnių teise dalyvauti ūkinį procesą lėmimo ar teisinges-niais atlyginimais, per didelių at-lyginimų skirtumų nuveikimu, tas neturi jokio supratimo, ką mes va-diname pasaulėžiūra. Visa ką tik nupiešta netekia ne mažiausio pa-stovumo laido, dar labiau netekia didybės teisių. Ta tauta, kuri pa-sitenkintų tik šiomis tikrai išorinė-mis reformomis, nelaimėtų ne ma-žiausio šios tautos pergalės laido visuotinėse tautų rungtynėse“ (id., 493).

Nacionalsocialistinis asmenybės principo teigimas nėra paprastas sentimentas. Jo pagrindas — pati žmonijos kultūrinės pažangos pa-tirtis. Visa kultūrinė žmonijos pa-žanga atskirų pajėgiųjų, bet ne ma-sės, kūrybinių vaisius. Kiekvienas išradimas, kiekviena nauja teorinė mintis, įgalinusi vėlesnius išrad-i-mus, yra atskiro asmens kūrybinė apraška. Vieno žodžiu, kiekvieną kultūrinį žingsnį visada pirmasis žengė atskiras žmogus, bet ne ma-sė. Ši tik vėliau jį pasekdavo ir jo atskleistąjį laimėjimą padarydavo savu, savaime suprantamu. „Kaip šių dienų materialinės kultūros

pradžioje visada matome atskirus asmenis kaip išradėjus, kurie sa-vitarpiškai pasipildė ir vienas antrą pratęsia, taip lygiai atskiri asmenys ir išpildo bei įvykdo išradėjų su-galvotus bei atskleistus dalykus, nes ir visi gamybiniai vyksmai savo kilme lygiomis statytini su išradi-mais ir tuo pačiu asmens priklaus-o-mi. Ir grynai teorinės minties darbas, nors atskirai visiškai ne-lšmatuojamas, bet esąs visų toles-nių materialinių išradimų sąlyga, taip pat pasirodo išskirtinai atskiro asmens kūryba. Ne masė išranda ir ne dauguma organizuoja, bet vi-sada visur tik atskiras žmogus, as-muo“ (id., 496).

Todėl ta valstybė, kuri nori atli-ktiti savo paskirtį — patikrinti tautai jos kūrybinių pajėgų sklei-dimąsi, turi visą savo organizaciją persunkti šiuo asmenybės principu. Nacionalsocialistiniu reikalavimu, valstybės organizacija ne tik nepri-valo trukdyti pajėgosioms asmeny-bėms iš masės iškilti, bet, priešin-gai, valstybė turi laiduoti palan-kiausias sąlygas pajėgiesiems iškil-ti ir jų įtaką patikrinti. „Ji (vals-tybės organizacija) pati savyje tu-ri būti įkūnijimas siekimo galvas iškelti aukščiau masės ir drauge šią joms palenkėti“ (id., 497).

Pajėgiųjų iškėlimas, savaime aiš-

ku, nėra tik jų pačių asmeninis reikalas, bet visos bendruomenės interesas. „Žmonijos palaima nie-kada nebuvo masė, o tik jos kūry-bingosios galvos, kurios todėl iš tikrųjų ir laikytinos žmonijos ge-radarais“ (id., 497).

Vieną žodžiu, nacionalsocialisti-nis valstybės vertės matas yra as-menybės principo realizavimas vi-soje jos organizacijoje. „Geriau-sia valstybės konstitucija ir valsty-bės forma yra ta, kuri geriausias tautinės bendruomenės galvas na-tūraliausiai ir tikriausiai iškelia į vadovaujančią reikšmę ir įtaką“ (id., 500). Atseit, geriausia bus ta valstybė, kuri, atmetusi demagogišką daugumos principą, kiekvienam pripažins jo asmens reikšmę ir tuo būdu geriausiai patikrins visos bendruomenės kūrybinį našumą.

Tokių pajėgiųjų asmenybių iškėli-mą, nacionalsocialistiniu supratimu, geriausiai laiduoja vadistine sistema, pagrįsta principu: „Kiek-vieno vadovaujančio autorite-tas į apačią ir atsakomybė į viršų“ (id., 501). Šis prin-cipas turi persunkti visą valstybės organizaciją, pradedant mažiausia valdžia bendruomene ir baigiant pačia aukščiausią šalies vadovybę. Kiekvienas vadovaujantisys atsa-kingai paklūsta aukštesniajam va-dui ir drauge įsakomai vadovauja žemesniajam vadui.

Šiuo autoriteto ir atsakomybės principu susijimu nacionalsocialis-tinė valstybė atskleidžia tikrąją sprendimo ir patarimo santykių prasmę. „Nėra daugumos spren-dimų, bet tik atsakingi asmenys, ir „tarėjo“ žodžiui vėl grąžinama jo pirminė prasmė. Kiekvienas vyras šalia savęs turi patarėjų, bet spren-džia tik jis vienas“ (id., 501).

Todėl nacionalsocialistinėje vals-tybėje yra tik patariamųjų atstovy-bių ir visai nėra atstovybių, spren-džiančių daugumos principu.

Tokia asmenybės principu pa-grįsta valstybės organizacija na-cionalsocializmas ryžtasi valstybė išvaduoti nuo mechanizmo prakei-kimo ir padaryti gyvą tautos orga-nizavimą, įkūnijančiu suvereninę tautos valią išsilaukyti šioje žemėje.

Irano žibala kontroliuoja britai

ISKYLA DIDELI SUNKUMAI GABENTI KARO MEDŽIAGĄ PER IRANĄ

STOCKHOLMAS. IX. 12. Reu-teris praneša iš Teherano, kad Irano žibalo versmės dabar yra visiškai britų kontrolėje. Britų kariuomenė kartu su sovietų kariuo-mene okupavo svarbiausias strate-ginius atžvilgiu Irano susisiekimo kelių vietas. Britų ir sovietų vy-riausybė dabar nuodugniai svarb-to karo medžiagų Sovietų Sąjungai siuntimo per Iraną problemą. Ka-dangi per Iraną eina tik vienas geležinkelis, o kraštas yra tris kar-tus didesnis, negu Prancūzija, tai teks nugalėti didelius sunkumus. Geležinkelis iš Teherano prie Kas-pijos jūros eina per kalnus. Esą galima, kad tas geležinkelis netru-kus bus užsnigtas. Medžiagos, ku-rios iš Persų įlankos bus gabenamos geležinkeliu į Teheraną, turės būti toliau gabenamos prie Kaspi-jos jūros, o iš ten slundžiamos lai-vals į Baku. Prie tolesnių sunku-mų priklauso tai, kaip praneša Reuteris, kad Irano geležinkeliai

neturi daug vagonų ir tai, kad kal-nų geležinkelis būna apsnigtas tris ar keturis mėnesius.

APDOVANOTIEJI

BERLIN. Vyriausiajam karluo-menės vadui generaliniam feldmar-šalui von Brauchitschui pasiūdus, Fiureris ir vyriausiasis karinių pa-jėgų vadas apdovanojo Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžium: pėsti-ninkų generolą Klenitzą, vieno ar-mijos korpo vadą, pulkininką lei-tenantą von Langerkė, vieno kava-lerijos pulko eskadrono vadą, vyr. leitenantą Trefferį, vieno motori-zuoto bataliono kuopos vadą, lei-tenantą Brandtą, vieno pėstininkų pulko kuopos vadą, leitenantą Ewaldą, vieno pionierių bataliono būrio vadą, vyr. viršilą Axtmaną, vieno pėstininkų pulko vienos kuopos dalinio vadą.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

20

Nežinia, kuo ta Dociaus pamoka jo kaimy-nui būtų baigusis, jei nebūtų iš viršaus atėjęs kitas prižiūrėtojas, kuris, įėjęs į kamerą, gra-žiuoju įtikino Docį, kad tas jo kaimynas ne-vertas, kad jį būtų tepamos rankos. O tas jo kaimynas, matyti, nė kiek nesigynė, tik kriokė ir šniokstė.

Vasario pabaigoje vieną vidudienį pro už-dengto lango skardos skylutes įspindo į mano kamerą ir atsimušė ant palšos sienos keliolika mažyčių saulės spindulėlių. Jie mane nepapras-tai pradžiugino. Aš juos visus po kelis kartus išbučiavau, dėkodamas brangiajai saulutei, kad ji ir čia mane atrado, ir, žvilgtėrėjusi į ma-no kamerą, taip maloniai mane paguodė. Pas-kui saulutė buvo tokia gera, kad kasdien apie tą laiką mane kokią pusvalandį aplankydavo.

Vieną dieną įėjo į mano kamerą aukštas, lai-bas, pailgo veido gražus vyras nauja NKVD uniforma su auksiniais siūlais ant rankovės iš-siuvinėtu piautuvu ir plaktuku pailgam ritu-luke.

— Na, ką, Petruiti, nuobodžiauji? — pa-klausė jis mane.

— Taip, tamsta viršininke: truputį nuobo-du, — atsakiau jam supratęs, kad tai bus pat-sai kalėjimo viršininke, nes ir prižiūrėtojas su korpo vyresniuoju vadino jį „drauge viršinin-ke“.

— Nieko nepadarysi, Petruiti: užtat kada-se buvo labai linksma. Ar tamsta neprisimeni manęs: aš gi tamstos pulke tarnavau. — Kai jis tai pasakė, tuoju prisiminiau Siemašką, ku-ris pas mane tarnavo, rodos 1924 m.

— Taip, dabar atsimenu, tamsta viršininke. — Gal galiu kuo nors tamstai padėti? Ku-riuo straipsniu esi kaltinamas?

— Labai būčiau dėkingas, tamsta viršinin-ke, kad mano kibiras nesmirdėtų ir kad turė-čiau guldamas ką pasikloti. — Atsakiau jam.

Po to jis dar kiek pastovėjo, išdidžiai apsi-dairė, kažin ką pagalvojo ir išėjo. Tą pat vaka-rą prižiūrėtojas atnešė man čiuzinį ir antklo-dę. Dabar jau dvi ar tris naktis karceryje vi-siškai poniškai gulėjau.

Labai geri ir malonūs buvo visi trys vyrai karcerių prižiūrėtojai, kurie keisdavo vienas kitą prie karcerių. Jie visi tada dar tebebuvo civiliais drabužiais apsirengę. Ypač vienas ber-nukas buvo labai širdingas žmogus. Dažnai man atnešdavo, kada niekas negalėdavo paste-bėti, sriubos ir duonos visą porciją. Net ir taip pasitaikydavo, kad, grįžęs iš ruošos, rasdavau savo kameroje lyg netyčia pamestą papirosą. Žinoma, tada aš nieko nesakydavau, tik savo širdyje būdavau labai jam dėkingas. Kiekvie-nas jų atskirai labai geri buvo, bet vienas kito bijodavo, kad nebūtų pastebėti ir nebūtų pra-nešta kalėjimo vyresniesiems, nes pas juos vi-sur tokia tvarka — vienas kitą sekti „iš idė-jos“.

Kovo 7 d. prieš pietus per kiemą pro sar-gybinio bokštelį siaura gatvele išvedė mane į baltą namą, kuris stovi tam pačiam kalėjimo kieme, užpakaly kalėjimo, paliai pirtį. Čia įve-dė mane į vieną iš daugelio įeinant kairėj pu-sėj esančių kambarų. Labai nustebeu, pamatęs besėdintį Dunkovą.

— Na, kaip jauties, Petruiti. Še, rūkyk. Aš tave iššaukiau ne tardyti, bet pasikalbėti, nes man tavęs pagailo. Ar nori, kad perkėčiau ta-ve į bendrą kamerą?

— Labai būčiau tamstai dėkingas...

— Gerai, aš perkelsiu tave į bendrą kame-rą, tik su sąlyga. Kaip buvai kvociamas ir apie jų bylą kad man nė vieno žodžio niekam ne-prasitartum. Jei tai ištesėsi — pasiliksi ben-drojo kameroje iki teismo, o jei ką nors prasiple-pėsi, užtikrinu, bus labai liūdna.

Pasižadėjau jam apie tai nieko nekalbėti ir padėkojau už jo „gerumą“, kad tik greičiau perkeltų į bendrą kamerą. Grįžęs į savo kame-rą, labai džiaugiaus, kad pagaliau gausiu pa-matyti žmones, išgirsiu jų kalbas, pamatysiu didesnę pasaulį. Tiek jaučiaus laimingas, lyg kad iš kalėjimo ir laisvę paleidžiamas. Nuo kiek-vieno brakstelėjimo koridorių širdis pradėda-vo labiau plakti, nes kiekvienu sykiu pamanau, kad štai jau ateina manęs iš čia paimti. Net gerajam savo prižiūrėtojui, grįždamas iš tar-dytojo, pasigyriau, kad tardytojas prižadėjo mane perkelti į bendrą kamerą.

Pagaliau, pačiam vidurnakty, prasidarė ka-meros durys ir prižiūrėtojas su palydovu, pa-klausęs mano vardo, tėvo vardo ir pavardės, liepė viską pasiimti ir eiti sykiu su palydovu. Vedė mane laiptais ir ilgais koridoriais į trečią aukštą — aštuntąjį skyrių. Eidamas korido-riais, netekdamas kvapo, kelis kartus turėjau ilsėtis. Palydovas ilsėtis leido, nes tikrai matė, kad aš nebegaliu paeiti, o lipant laiptais už ran-kos prilaukė. Trečiam aukšte sustabdė mane prie šimtas keturios dešimtys trečiosios kame-ros durų.

(B. d.)

Kauen zwischen gestern und morgen / Von Dr. Helmut Gumtau

Aus den breit geöffneten Toren des stattlichen Kauener Bahnhofs draengen die Menschen heraus. Ein Zug aus dem Reich, der unterwegs in kleinen Orten des Generalkommissariats Litauen hielt und marktfahrende Bauersleute aufnahm, ist angekommen. Aus den benachbarten Gauen, aus Deutschland sind die Soldaten, die Reichsbeamten in dieser ersten Grosstadt der besetzten Zonen eingetroffen, deutsche Menschen, wie sie nun seit Wochen schon das Gesicht des im Umbruch begriffenen Landes prägen, seine Form gestalten, seine Wirtschaft beleben und bestimmen. Wie kurz scheint jene erste Sturmzeit noch vorüber, in der die hallenden Marschritte der deutschen Bataillone durch Kauen erklangen, in der eine jubelnde Bevoölkerung an den Raendern der Strassen stand, die Sieger aus tausend Gefechten mit Blumen schmückte, dem Bringer der höchsten Kultur und Widerpart des roten Terrors, dem Deutschen, weit ihre Herzen und ihre Begeisterung zuwandte. Nicht immer ist es Frühling und anbrechender Sommer, nicht immer wird das weiterlebende Leben durch Akzente des Gefuehls bestimmt — aber die tiefe Wandlung, die Osteuropas Voelker am Rande dieser weltgeschichtlichen Abrechnung erleben, in ein ruhiges Bett zu fuehren, dem Fluechtigen Dauer, dem Gaerenden Ordnung zu geben: Das ist die Aufgabe einer langsamen Reifezeit, die nun angebrochen ist, und deren Merkmale wir ueberall in den Doerfern und Staedten dieses kleinen Landes betrachten koennen.

Als die Deutschen in Litauen an jenem 22. Juni einmarschierten, der als Beginn einer neuen geschichtlichen Epoche in die Geschichte eingehen wird, da trafen sie ein durch Not und Elend ausgelaugtes, erbittertes Volk. Ein Jahr bolschewistischer Lehrzeit hatte den Menschen dieses Landes, die nicht zur rechten Zeit den Anschluss an die sich bildenden europaeischen Ordnungskraefte gefunden hatten, die Augen geöffnet. Die breite Schicht der litauischen Intelligenz war schon vor dem Aufgang der „Sonne Stalins“ im Juni des Vorjahres dem Kommenden mit tiefem Misstrauen begegnet, ohne die Kraft zu aktivem Widerstand zu finden. Allerdings hatten die Studenten und Schueler und die anderen aktiven Kraefte in der li-

Idyll in der Hauptstadt des Generalkommissariats

tauischen Freiheitsbewegung die eines Tages zu erhoffende Abrechnung vorbereitet. Und auch die Unzufriedenheit in dem tragenden Stande des Landes, dem Bauerntum, hatte sich im Laufe des roten Jahres von feindlichem Beiseitestehen bis zu fanatischem Hass gegen die neuen Machthaber gesteigert, als diese zu willkuerlichen Enteignungen, konstruktiven unsinnigen Eingriffen in ueberlieferte Besitzordnungen schritten und den Bauern durch masslose Steuern, durch Entziehung von Saatgut und bescheidenstem Gewinn furchtbar schaedigten. Bereits zu Beginn dieses Jahres war es in den Reihen der Bauern zu gewaltsamen Selbsthilfeakten gekommen. In der Arbeiterschaft,

die man nicht ewig mit papiernen Schlagworten und dezimierten Loehnen abspesen konnte, hatten sich anfaenglich etwa vorhandene Sympathien in schaeferste Ablehnung gewandelt. So war es kein Zufall, wenn die Bolschewisten zum einjaehrigen Jubilaem ihres volksbeglueckenden Einmarsches, am 14. Juni, mit Massenverschleppungen begannen, nachdem sie schon seit Beginn ihrer Herrschaft die gefaehrlichsten Elemente, vorzugsweise Studierende und Lehrer, in das ferne Sibirien verbannt oder noch haefiger in die bald ueberfullten Gefaengnisse geworfen hatten. In der Gesamtzeit des roten Schreckensjahres wanderten etwa 12000 Litauer in die Strafanstalten, wenige sahen die Freiheit noch vor dem Kommen der Deutschen wieder, 197 Menschen prozessierte man zu Tode, und verschleppt wurden bis zum Beginn des Ostfeldzugs nicht weniger als 34000 Menschen, aus Kauen allein etwa 8000. Im Altaigebiet und in Nowo-Sibirsk, an der Petschora und im Weissmeergebiet sind diese Ungluecklichen einem ungewissen und wohl meist furchtbaren Schicksal ausgeliefert worden, und noch heute trauern viele Tausende litauischer Frauen und Muetter um ihre Gatten und Soehne und erhoffen eine Wiederkehr, wenn auch in so manchem Falle von Tag zu Tag die letzte Hoffnung schwindet...

Parallelen zu Lemberg

Es ist nach allen Erfahrungen dieses truenen Jahres kein Wunder, wenn die Freiwilligenverbände, die sich „Partisanen“ nannten, den abziehenden Russen den Abschied nach Kraeften schwer machten. Als der deutsche Sturm durch das Land ging, die Kleinstuetigen und Verzagten aufrichtete und ihnen die deutsche Ordnung als eine Sicherung und Vorburg gegen oestliche Bedrohung brachte, da waren die Freischaefer nicht untuetig, sondern schuetzten ihre Gueter und Einrichtungen in der Erkenntnis, das sie sich ja damit am besten selber helfen wuerden. Sie schuetzten den Radiosender Kauen, bis die ersten Soldaten einer Propagandakompagnie eintrafen und ein erstes deut-

liches Gedicht ueber die Weissen ging. Sie verteidigten die Kauener Bruecke ueber den Fluss Neris, den Kauener Eisenbahntunnel, Post, Telefon- und Telegrafenanstalt der Landeshauptstadt und zahlreiche Betriebe im Gesamtgebiet des heutigen Generalkommissariats. Auch liefen Teile des ehemaligen litauischen Heeres, dessen hoehere Fuehrung die roten Machthaber aus guten Gruenden mit Sowjets besetzt hatten, nach Beginn der Kaempfe auf die deutsche Seite ueber. Zahlreichen Gefaengnisinsassen bereiteten die Bolschewisten vor ihrem Abzug unter grauenhaften Folterqualen den Tod, und aus mancher litauischen Stadt liegen uns aehnliche Zeugnisse vor, wie sie von der Vorgaengen in Lemberg, in der Ukraine und in Estland bekannt geworden sind.

Wie bronzene Figuren

Es war nach alledem wie ein Wunder fuer das hart bedruckte Volk, als es nun die zuchtvollen, ordentlich gekleideten und gesundselbstbewussten deutschen Soldaten kennen lernte. Eine in Kauen erscheinende litauische Tageszeitung schrieb nach dem Tage des deutschen Einmarsches am 26. Juni: „Von seinen Siegen her ist uns der deutsche Soldat eine legendaeere Erscheinung. Was ist das fuer ein Unterschied gegenueber den Roten, die abgehetzt, in abgerissener Kleidung zurueckfluten! Die Deutschen sind gesund und braungebrannt wie bronzene Figuren. In Kauen kamen die Truppen schon geschmueckt aus den Vorstaedten an, man bewirtete sie mit Wein und Zigaretten. Eine Gruppe Soldaten sahen wir von jungen Maedchen umringt... Kanonen ratterten durch die Strassen, schon lernten die Deutschen ein paar Brocken der Landessprache...“

Bilder der Not verschwanden

In den ersten Tagen nach dem deutschen Einmarsch war noch ueberall der Eindruck zu verspuehren, den die einjaehrige Bolschewistenherrschaft hinterlassen hatte. In Kauen Strassen draengten sich die Menschen in langen Schlangen vor den Lebensmittel- und anderen Geschaeften notwendigen Bedarfs, und wir erfuhren, dass dieser Anblick in dem roten Jahre zur taeglichen Gewohnheit geworden sei. Die Menschen hatten begonnen, das Hungern, das Warten, die vergeblichen und hoffnungslosen Bittgaenge zu lernen. Schon nach wenigen Wochen hatte die einziehende deutsche Ordnung dieses Bild der Not ausgeloescht. Mit der Rationierung des Bedarfs zog die Sicherung des taeglichen Lebens ein, und wenn es auch an mancherlei noch mangelt, weil der Ostfeldzug starke Verkehrskraefte bindet, so nahm doch das wirtschaftliche Leben unter deutscher Fuehrung bald die starken und straffen Zuege an, die deutscher Organisation eigentuemlich sind, denen das Leben sichernd, die sich nicht selbst zu sichern wissen. Die Arbeitslosigkeit, auch eine der Erbschaften bolschewistischer Planlosigkeit, war nach den ersten Wochen ueberwunden. Man sah keine Arbeitslosen mehr in Kauen herumlungern, die deutsche Verwaltung wies ihnen ihre Arbeitsplaetze zu, und auch die Lohn- und Gehaltsaetze, die von litauischer Seite noch nicht entscheidend ueber das niedrige Niveau der roten Aera hinausgehoben werden konnten, werden jetzt von deutscher Seite einer Revision unterzogen. Kauen ist eine arbeitende, eine hoffnungsvolle Stadt geworden. Die Landschaft, die an schoenen sonnigen Herbsttagen schimmernd ueber dem Memel und dem Viljafluss ausgebreitet liegt, diese huegelige und waldreiche Landschaft huetelt ja ohnehin eine Stadtanlage ein, in der so manches einfache Holzhaus und so manche oestlich aermliche Huette zwischen den gut und sauber auf-

gefaehrten Steinbauten von der Natur reich beschenkt erscheint. Von einer ueppigen und fruchtbaren Natur, die diese Baltenlaender so unerschoepflich mit den Guetern segnet, um die der enge deutsche Raum so muhsam kaempfen muss.

Marschmusik aus Russen-Kate

Auch das kulturelle Leben der Stadt empfaengt von deutscher Seite seine Impulse. Deutsche Musik geht im Verein mit nationalen und fremdvoelkischen Melodien ueber die Welle des deutsch gefuehrten Rundfunks und dringt bis in die kleinen Bauernhaueshen des Landes, in denen sich weit oeffter, als man glauben moechte, Empfangsgeraete finden. Es war fuer den Schreiber dieses Aufsatzes ein sinnbildhaftes Erlebnis, als er im Hause eines russischen Siedlers — es gibt viele dieser altrussischen Siedlerdoerfer der Zarenzeit im Lande — die vertrauten Weisen deutscher Hittlieder hoerte. In einer verwunschenen Welt, in der staunend Altrussen mit langen Patriarchenbaerten um unseren Wagen herumbestanden, fern schien's aller Zivilisation, da klang deutsche Marschmusik aus der aermlichen Bauernhuette heraus, die in all ihrer Armut doch die Ansaetze einer bescheidenen Kultur in den Schnitzereien an der Tuer und dem Blumenschmuck vor den Fenstern nicht verleugnete

Leitmotiv: Viktoria!

Und das KINO, der deutsche Film! Wer es noch nicht erlebt hat, wie in den Lichtspieltheatern der Staedte der besetzten Gebiete die Menge ergriffen vor der Leinwand sitzt, ueber die Deutschlands fremdsprachliche Ufa-Wochenschau mit dem Leitmotiv „Victoria“ abrollt, der kann den Einfluss der deutschen Filmarbeit im neuen Europa nicht voll begreifen, der weiss ueberhaupt nicht, was im Unterschiede zum Weltkrieg unsere Propaganda heute vermag. Die Litauer sehen dort, nachdem hasserfullte rote Zerstoe-rungsarbeit ihnen ein Jahr lang ein Zerrbild vom deutschen Wesen zeichnete, die vorwaerisstuermenden Truppen in den Kampfszenen der Kriegsberichte und verstummen vor der heroischen, fast unwahrscheinlichen Gewalt dieser wirklichkeitstreuen Kameraarbeit. Gute deutsche Filme haben die Litauer auch fruher gesehen, bevor die Roten das Land hermetisch gegen den Westen abschlossen und ihre naiven, inhaltlich matten Propagandafilme ausschliesslich dem nach guter Kunst hungernden Publikum boten. Und heute sehen sie die deutschen Filme wieder, mit unterlegten litauischen Texten, bereits gute drei Wochen nach Beginn des Ostfeldzugs lief das erste Kauener Filmtheater unter deutscher Leitung an, und heute spielen nicht weniger als sieben Kinos in der Landeshauptstadt. Aehnlich ist es in der noch volkreicheren, aber vornehmlich von Polen bewohnten anderen litauischen Grosstadt Wilna. Besuchsziffern und gesprachsweise Aeusserungen der Kauener sagen uns, wie dankbar sie fuer diese deutschen Gaben sind, unter denen Titel wie „Feuertaufer“, „Friedrich Schiller“, „Spiel im Sommerwind“, „Feldzug in Polen“, „Karl Peters“ und „Johannisfeuer“ einen bunten Kranz aus leichter und ernster Muse, Propagandaarbeit und Kunst bezeichnen.

EIN UNHEIMLICHER FAHRGAST

Ein gefaehrliches Abenteuer hatte, einer Meldung der Kapstadter Zeitung „The African World“ zufolge, eine Frau im Mlanje-Bezirk in Rhodesien. Auf einer einsamen Fahrt durch die Steppe sprang ein Loewe auf das Verdeck ihres Kraftwagens. Mit grosser Geistesgegenwart gab die Fahrer sofort Vollgas, wodurch es ihr nach einiger Zeit gelang, den unheimlichen Fahrgast abzuschuet-teln.

Sandbuchstaben auf dem Strassenpflaster

Mit Streusand wohlgeformte Buchstaben auf den Buergersteigen maeren is sicher etwas, was nicht nur eine gewisse Handfertigkeit verlangt, sondern auch ein kleines kuenslerisches Verstaendnis. Wer hat in Kauen noch nicht die nette Sanddruckerin gesehen, wie sie, mit einer Tuer ueber das Strassenpflaster gebeugt, Buchstaben an Buchstaben reihte, so dass man schliesslich lesen konnte: „Wir gruessen die deutschen Soldaten“ oder aehnliche Texte. Die Zahl derjenigen, die ihr bei ihrer uneigen-nuetzigen Arbeit zusaen, ging oft in

die 20, 30 und mehr, und es ist nicht anders als verstaendlich, dass sich auch ein Photograph gefunden hat, der diese Schriftzuege im Bilde festhielt. Unzweifelhaft sind auch diese Sandschriftbilder, die wir in allen Teilen der Stadt fanden, der Ausdruck dessen, dass man in den deutschen Soldaten die Befreier vom Sowjet error sieht, und es ist anerkennenswert, dass man immer neue Formen such, den deutschen Soldaten zu zeigen, wie gern man sie in den Mauern Kauen hat.

Row.

Konzert in Kauen

Orchester Robert Gaden erteilt
jubilanten Beifall

Als gestern abend Hunderte deutscher Soldaten zum Konzertsaal in der Laisves Allee eilten, ahnten sie nicht, dass ihnen dort eine Veranstaltung geboten werden sollte, die der Höhepunkt der kuestlerischen Darbietungen

Robert Gaden

sein wurde, die ihnen bisher hier zugehört gemacht wurden. Dieses Konzert ist nicht zuletzt der Rührigkeit des Bezirksbeauftragten für kulturelle Truppenbetreuung, P. Schaefflin, zu danken, der die Kapelle Robert Gaden zu einer Tournee nach dem Ostland verpflichtete. Nur ungern sehen wir daher P. Schaefflin, der bisher seinen Dienstsitz in Kauen hatte, und dieser Stadt und den in ihr lebenden Soldaten fortwährend neue Kuenstler zu neuen Darbietungen heranzuführen, aus ihr scheiden. Sein neues Taetigkeitsgebiet im Rahmen der Truppenbetreuung wird der Raum Estland sein.

Robert Gaden und sein 29 Mann starkes Orchester hatte mit seinem ersten Konzert im Ostland einen triumphalen Erfolg. Das Orchester, das bislang durch seine Konzerte in der Reichshauptstadt bekannt war, lässt sich in seiner Ausdrucksfähigkeit kaum überbieten. Es ist ein Klangkörper, dem höchste Virtuosität eigen ist, das Brahms genau so meistert, wie es Zierer beschwingt spielt, das für Solopartien Kraft einzusetzen vermag, die ihren Instrumenten die innigsten Klänge entlocken, wie es mit der Wucht seiner Akkorde begeistert, wenn sich Geige, Klavier, Harfe und Floete zum gemeinsamen Jubilieren einfinden. Robert Gaden liess selbst moderne Tanzmusik zu ausgefeilten Kunstwerken werden. Fein und zart empfanden wir die Decrescendi, wuchtig und rauschend die wilden Crescendi, die bei der sicheren Fehung des Orchesters durch ihren Dirigenten in keinem Augenblick eine Dissonanz spüren liessen.

Die Vortragsfolge war nicht in herkömmlicher Weise in einen ersten und zweiten Teil gegliedert, sondern gefiel durch einen neuartigen zwanglosen Aufbau. Sie begann mit dem „Spanischen Tanz“ von Eduard Kuennecke. Bei der verblüffend plastischen Darstellung des Themas bedurfte es keiner tanzenden Figuren, um das Temperament der buntgeschuerten spanischen Tänzerin zu ahnen. Nach begeistert aufgenommenen Stücken von Mackeben, Rodriguez und Ansaldo hörten wir Mozarts Menuett, dessen filigranartige Feinheiten die zu einem Kammerorchester zusammengeschmolzene Kuenstlerschar mit virtuoser Elastizität zu meistern wusste. Dieser musikalischen Kostbarkeit folgte ein mit rhythmischer Eleganz vorgetragener Walzer, bei dem wiederum die Klangfülle des gesamten Orchesters die Zuhörer begeisterte. Es schien, als ob die Dankbarkeit des Publikums den Elan Robert Gadens steigerte und auch einem Orchester vermehrt jene musikalische

Neue Waffentaten unserer U-Boote

22 Dampfer mit zusammen 134.000 BRT aus einem Geleitzuge versenkt Tiefangriff auf die Ostküste der Insel

AUS DEM FUHRERHAUPTQUARTIER, 12. SEPTEMBER. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Osten gehen die Angriffsoperationen trotz schlechter Wetterlage und schwieriger Geländeverhältnisse gut vorwärts. Wie bereits durch Sondermeldung bekanntgegeben, griffen Unterseeboote im Nordatlantik einen grossen durch Korvetten und Zerstörer stark gesicherten feindlichen Geleitzug an, der aus über 40 Schiffen bestand. In zähen mehrtägigen Kämpfen versenkten die Unterseeboote bisher 22 Dampfer mit zusammen 134.000 BRT, 2 weitere Schiffe mit 11.000 BRT wurden torpediert. Auch mit ihrem Verlust ist zu rechnen. Der feindliche Geleitzug wird weiter angegriffen.

Im Kampf gegen die britische Versorgungsschiffahrt versenkte die Luftwaffe in der letzten Nacht südostwärts Great Yarmouth aus einem gesicherten Geleitzug heraus 3 Frachter mit zusammen 21.000 BRT. Im gleichen Seegebiet wurde ein leichter britischer Kreuzer und nordostwärts Altwiek ein westeres Handelsschiff durch Bombenwurf beschädigt. Andere Kampfflugzeuge erzielten im Tie-

fangriff Bombentreffer schweren Kalibers in einem Hochofenwerk bei Middlesbrough und in Hafenanlagen an der Ostküste der Insel.

Im Geleitsdienst stehende Vorpostenboote wehrten im Kanal wiederholte Angriffe eines britischen Schnellbootverbandes auf das ihnen anvertraute Geleit an.

Sie versenkten 3 der angreifenden Schnellboote. Küstenbatterien der Kriegsmarine griffen in das Gefecht ein und vertrieben die übrigen Boote. Alle Fahrzeuge des Geleits erreichten unbeschädigt ihren Bestimmungsort.

Britische Flugzeuge griffen in der letzten Nacht mit geringer Wirkung das norddeutsche Küstengebiet an. Die Zivilbevölkerung hatte einige Verluste an Toten und Verletzten. Flakartillerie schoss 2 feindliche Bomber ab.

ROM, 12. SEPTEMBER.

Das Hauptquartier der Wehrmacht gibt bekannt:

In der vergangenen Nacht wurden die See- und Luftstützpunkte von Malta von Verbänden der italienischen Luftwaffe wirksam bombardiert. Andere Flugzeuge

haben die Raffinerien von Haifa, wo beträchtliche Brände entstanden, und den Flughafen von Larnaca auf der Insel Zypern bombardiert. Der Feind unternahm einen neuen Angriff auf Palermo. Vier Tote und zwölf Verletzte unter der Bevölkerung, einiger Gebrauchsschaden. In Nordafrika auf der Landfront Tätigkeit der Artillerie und vorgeschobener Abteilungen. Italienische und deutsche Flugzeuge haben Depots und Verteidigungsanlagen von Tobruk und Marsa Matruh angegriffen und vorgeschobene Flugplätze und die Eisenbahnanlagen von Fuka bombardiert, wodurch beträchtliche Zerstörungen angerichtet wurden. Britische Flugzeuge haben einige Bomben auf Bengasi abgeworfen. Es gab keine Opfer.

In Ostafrika wurden feindliche Angriffsversuche im Abschnitt von Culquahert prompt zurückgewiesen. Im Atlantik hat eines unserer U-Boote, unter dem Kommando von Korvettenkapitän Carlo Vecchia di Cossato einen grossen Tanker versenkt und einen Dampfer von 5.450 t, der bestimmt als verloren betrachtet werden kann, mit einem Torpedo getroffen.

Der Führer ruft zum Kriegswinterhilfswerk 1941-42 auf

Möge sich die Heimat durch ihren Opfersinn der Heldenaten ihrer Söhne würdig erweisen

BERLIN, 12. SEPTEMBER. Der Führer hat folgenden Aufruf zum Kriegswinterhilfswerk des deutschen Volkes 1941/42 erlassen:

Zum neunten Male rufe ich das deutsche Volk auf, sein freiwilliges Opfer für das Winterhilfswerk zu bringen. In einem gigantischen Ringen kämpft in diesen geschichtlichen Tagen unsere Wehrmacht um das Sein oder Nichtsein der deutschen Nation, ja, darüber hinaus um die Erhaltung jenes Europas, das seit Jahrtausenden der Menschheit ein Spender der Kultur und Zivilisation gewesen ist und in der Zukunft wieder sein soll. Wie einst im Innern, so haben sich in der uns heute feindlichen Welt der jüdische Kapitalismus und Bolschewismus vereint in dem Bestreben, das nationalsozialistische Deutsche Reich als ein starkes Bollwerk dieses neuen Europas zu vernichten und vor allem unser Volk auszurotten. Seit zwei Jahren setzt daher der deutsche Soldat sein Blut und sein Leben

Wendigkeit verlieh, die geradezu bestechend auf das grosse Auditorium wirkte.

Die Ungarischen Tänz Nr. 5 und 6 leiteten den zweiten Teil des Abends ein. Für diese Kompositionen verlangt Brahms sicherste Beherrschung der Instrumente, und man darf erfreut sagen, dass hierin denkbar Bastes geleistet wurde.

Dass auch die Harfe mit zwei Soli in das Programm aufgenommen war, konnte nur lebhaft Zustimmung finden. Barbara Schlie griff sie innig und hingebungsvoll, Feiernder Applaus belohnte die begnadete Kuenstlerin.

Wir wären gewiss um ein Erlebnis ärmer gewesen, hätten wir nicht auch die Geige des Santi Valenti gehört. Er spielte uns die Zigeunerweisen von Sarrasate und ein Wiegenlied „Sevilla“ von Marquina sollte der letzten Ohrenschaus sein, doch liess tösender Beifall die Kuenstler nicht von der Bühne, und so gab es dann noch einige hübsche Zuehören, mit denen nicht zuletzt sich das Orchester in dankbarer Erinnerung bei den Maennern im grauen Rock und den Kameraden des RAD halten wird.

Johannes Rowinski

zum Schutze unserer teuren Heimat und unseres Volkes ein. Augenblicklich kämpft er im Verein mit unseren Verbündeten vom nördlichsten Teil Europas bis zu den Ufern des Schwarzen Meeres gegen einen Feind, der nicht menschlich ist, sondern nur aus Bestien besteht. Die Erfolge seines Opfers an Blut und Schweiss, an Sorgen und Entbehrungen sind aber weltgeschichtlich unerhörte.

Möge sich die deutsche Heimat durch ihre Haltung und ihren eigenen Opfersinn den Heldenaten dieser Söhne würdig erweisen. Ihr

Einsatz soll das Wesen unserer nationalsozialistischen Volksgemeinschaft auch im Innern bekräftigen und die Front dadurch in dem Bewusstsein stärken, dass das ganze deutsche Volk hinter ihr steht und dass ihr Kampf daher kein vergeblicher ist, sondern mithilfe, das grosse nationalsozialistische Gemeinschaftsideal zu verwirklichen. Die Welt aber mag daraus ersehen, dass Front und Heimat im Deutschen Reich eine in Treue verschworene Einheit und daher unbesiegbar sind.

KURZE TAGESMELDUNGEN

Vom 21. September ab passt sich die Presse der unbesetzten Zone der Neuordnung der Erscheinungszeiten in der besetzten Zone an. Von diesem Zeitpunkt an werden in ganz Frankreich an den Sonntagen keine Morgenzeitungen mehr erscheinen.

Ein dreissig Sekunden andauerndes Erdbeben ereignete sich Donnerstag früh, wie Radio Ankara mitteilte, in Erzingan, Bitlis und Van. In einigen Dörfern fanden Landbewohner unter den Trümmern zusammengestürzter Häuser den Tod. Hilfe wurde sofort ausgesandt.

Die britische Staatsschuld belief sich nach Londoner Pressemeldungen Ende März dieses Jahres auf rund 11,4 Milliarden Pfund Sterling. Damit stieg sie im Laufe des letzten Finanzjahres um etwa 2,5 Milliarden. Im Jahre 1914 hatte England, wie die Blätter betonen, vergleichsweise eine Staatsschuld von nur rund 650 Millionen Pfund Sterling.

Im britischen Unterhaus gab Ministerpräsident Churchill, wie der englische Nachrichtendienst meldet, unter anderem bekannt, dass Massnahmen getroffen würden, um die verschiedenen Organisationen, die sich mit der „politischen Kriegsführung“ befassen, gleichzuschalten. So soll ein kleiner Sonderkontingentsausschuss gebildet werden, um den politischen Krieg zu leiten.

Die Regierung des brasilianischen Staates Rio de Janeiro leitete eine Altmietallammlung für nationale Rüstungszwecke ein.

Britische Flugzeuge flogen, wie DNB gemeldet wird, in der Nacht zum 12. September in die norddeutschen Küstengebiete ein und warfen eine Anzahl Spreng- und Brandbomben. Durch Flakartillerie wurde ein feindlicher Bomber zum Absturz gebracht.

Wie der englische Nachrichtendienst aus Moskau meldet, schreibt in Leningrad und Odessa die Mobilisierung der gesamten Bevölkerung im Interesse der Verteidigung fort.

Einige britische Bombenflugzeuge flogen, wie DNB von zuständiger Seite erfährt, einen deutschen Geleitzug in der Nahe der norwegischen Küste an. Die sofort einsetzende starke Luftabwehr der Begleitschiffe liess die britischen Bomber nicht den Raum ueber dem Geleitzug eindringen, sodass die britischen Flugzeuge abdrehen mussten.

Manuel Rascón Ramirez, das beruechtigte Oberhaupt der bolschewistischen Tscheka in Madrid aus der Zeit des Bürgerkrieges, auf dessen Schuldkonto zahllose Morde kommen, ist am Mittwoch hingerichtet worden.

Die Schaffung eines „Nationalen Hauptquartiers für die Verteidigung“ unter kaiserlichem Kommando wurde in Tokio bekanntgegeben. Dieses Hauptquartier wird für alle Phasen der nationalen Verteidigung in Japan, Korea, Formosa und Sachalin verantwortlich sein. In der Bekanntmachung heisst es, dass General Yamada zum Oberbefehlshaber ernannt wurde. Das neue Verteidigungssystem besorgt auch eine Aufteilung Japans in einen östlichen, südlichen, mittleren und nördlichen Militärbezirk.

Wirtschaftsminister Bouthillier und Innenminister Pucheu wurden gestern vom Generalbevollmächtigten der französischen Regierung im besetzten Gebiet, Botschafter de Brinon, zu einer Besprechung über die allgemeine Lage empfangen. Nach Schluss der Besprechungen erklärte de Brinon auf eine Frage über Gerüchte einer Kabinettsumbildung, dass davon zunächst keine Rede sei.

Domei berichtet aus Bangkok, dass Thailand seine Kriegsbereitschaft verstärkte.

Vom Sinn des Opfers

R. O. Zu allen Zeiten hat es Menschen gegeben, die sich dem Ganzen oder einem hohen Ziele zum Opfer brachten, Menschen, deren Namen die Nachwelt dankbar weitergab, Menschen, die sich durch ihre opferbereite Grösse im schönsten Sinne unsterblich machten. Diese Gesinnung war bei unseren Vorfahren nicht nur von wenigen Starken erreicht, sondern die selbstverständliche Forderung an alle Glieder der Gemeinschaft. Das schöne Wort der Edda bestätigt es uns: „Besitz stirbt, Sippen sterben, du selbst stirbst wie sie. Eins weiss ich, das ewig lebt: Des Toten Tatenruhm“. Auf die Taten allein kommt es an, auf das, was der Mensch leistet zum Ruhme, das heisst, eben für die Gemeinschaft. Wer will, mag darin eine Vorwegnahme dessen sehen, was unsere nüchterne, technisierte Sprache des 20. Jahrhunderts mit Leistungsprinzip bezeichnet, wie es vom Nationalsozialismus als einer Idee der Zusammenfassung unserer völkischen Tugenden proklamiert wurde. Es ergibt sich daraus ferner, dass ein Opfer an sich noch keinen Sinn haben muss. Auf den Sinn aber kommt es an, erst dieser veredelt das Opfer, hebt es heraus, idealisiert es und macht es so zum Vorbild und damit zu einer fortwirkenden Kraft des Gemeinschaftslebens. So ist auch der Opfertod, auf dem Schlachtfeld oder anderswo, erst dadurch sinnvoll, dass das erstrebte und notwendige höhere Ziel nur durch den Tod dieses oder jenen erreicht werden kann. Wäre es ohne ihn zu erreichen, dann wäre auch dieser Tod kein Opfertod, sondern eine Verschwendung des Lebens und damit ein Verbrechen am Volke. Es gibt kein edleres Ziel, keine grössere Notwendigkeit und keinen höheren Wert als die Lebenssicherung unseres Volkes, die Gewährleistung seiner Zukunft. Für dieses Ziel wird ein zum Leben entschlossenes Volk Opfer bringen, um so mehr und um so höher, je bedrohter das Leben der Nation ist. Heute sind nicht nur Grenzen, ist nicht nur der Staat oder eine Staatsform bedroht, heute geht es um das Schicksal des Volkes. Die Auslieferung Europas an den Bolschewismus würde unweigerlich grausige Praxis werden, würde wir diesem teuflischen Plan nicht entgegenzutreten und ihn zunichte machen. So kämpft bei uns folgerichtig nicht eine Regierung, nicht eine Armee, sondern das ganze Volk, jedes seiner Glieder an seinem Platz. Und alle bringen ihre Opfer, sinnvolle Opfer, bereitwillig gegeben in der Erkenntnis ihrer Notwendigkeit, mit dem Ziele, die Gemeinschaft unüberwindlich stark zu machen. Wenn wir diesen Krieg nicht nur führen, um unser nacktes Leben zu erhalten, sondern darüber hinaus mit ihm die Grundmauern vollenden zum vorbildlichsten Sozialstaat der Welt, für dessen Werden schon vollbrachte Leistungen Zeugnis ablegen, dann ist das eine so einmalige und gigantische Aufgabe, dass sie nur zu lösen ist mit der Hilfe aller. Wir erkennen, dass eines der tiefwirkendsten Erziehungsmittel zu allem das vom Führer geschaffene Winterhilfswerk ist. Die sich gerade im Winterhilfswerk darstellende Einheit unseres Volkes in der steten Opferbereitschaft für das Ganze wächst in ihrer Bedeutung im Kriege noch insofern, als in dem so bekundeten gemeinsamen Opferwillen die seelische Einheit zwischen Front und Heimat hergestellt wird und die Kräfte der einen auf die der anderen zurückwirken. Wir stärken mit unserem WHW - Opfer nicht nur die Heimat, sondern auch die Front und helfen so wirksam mit, die Entscheidung dieses Ringens zu erzwingen.

Neue Ritterkreuzträger

Der Führer und oberste Befehlshaber der Wehrmacht verlieh auf Vorschlag des Oberbefehlshabers des Heeres, Generalfeldmarschall von Brauchitsch das Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes an: General der Pioniere Fürster, kommandierender General eines Armeekorps, Oberstleutnant Hennicke, Kommandeur eines Infanterie - Regiments, Oberstleutnant Lang, Kommandeur einer Gebirgspanzerjägerabteilung, Hauptmann Borchardt, Kompaniechef einer Panzerspähkompanie, Oberleutnant Kalbitz, Kompaniechef in einem Pionierbataillon und Feldwebel Jungkunst, Zugführer in einem Infanterie Regiment.

GROSSFEUER IN PARIS

In einer Kinderwagen- und Spielzeugfabrik in einer Pariser Vorstadt brach ein Grossfeuer aus. Die Feuerwehr musste sich darauf beschränken, die umliegenden Gebäude zu schützen. Es wird ein Sachschaden von fünf Millionen Franken verzeichnet.

LITERATŪROS BARAI

Algimimo liaudies poetas Antanas Vienažindys

(1841 — 1892)

Nepaprastas karo metas; pasaulis juda; ir Lietuva pergyvena naujus persilvarkymus, nauji reikalai žmones verčia galvoti ir rūpintis gyvenamomis dienomis. Bet vis dėlto ir nuėjus į amžinybę negalime apenkti. Liaudies poetas Antano Vienažindžio gimimo šimtmetinės negali praeiti nepastebėtos. Tik šiandien, atmindami jo kuklumą, gal būt, įenkinsimės kukliu jo a. minimu. Jį minime dažnai, dainuodami jo gražiausias dainas, gal visai užmiršdami, kad tai yra Vienažindžio kūriniai. Šimtmetinių proga pravartu susitelkti, kad gyvoji poeto dvasia pajustų pilnesnį nubudimą.

Vienažindys — Aukštaičių krašto kūdikis. Aukštaičiai nėra tokie turtingi, jų žemės neperderlingiausios, bet jų dvasia laki, šveini ir įvairi. Ežerai, ežerėliai, upės, upokšniai, girios, girelės, kalnai, kalneliai, vieškeliai ir keleliai — viskas surizgę, susipynę, akiai malonus poilsis, sielai džiaugsmas. Zarasai, Dusetos... Juk mes juos vadiname kurorių kraštu. Ten gimė Baranauskas, Strazdas, Vienažindys, Tumas — Vaižgantas, K. Būga ir kiti.

Antanas Vienažindys (kitaip vadinamas Vienažinskiu, dar kitaip — Vienužiu) gimė 1841 m. rugsėjo 14 d. Jis kilęs iš Dusetų parapijos, Zarasų aps., Gipėnų kaimo. Baigęs penkių klasių gimnazijos mokslo, stojo Vilniaus kunigų seminarijoje ir 1864 m. Varniuose išvengė kunigo. Vikaru buvo Krinčine, Vainute ir Breslavoje. 1876 m. atkeltas klebonu į Laižuvą, kur ir mirė 1892 m. rugpjūčio 17 d., ten išklebonavęs šešiolika metų. Mirė penkiasdešimt vienerių metų, vidurių vėžio liga.

Buvo linksmo būdo, turėjo gerą dainininko balsą, mėgo draugystę ir vaišes. Draugijoje mokėjo sukelti vieningą nuotaiką ir dainą. Grojo harmonika.

Toks rumpai apibūrus, buvo dainiaus Antano Vienažindžio gyvenimo kelias, susijęs su žmonėmis per parapijas. Bet jis turėjo dar kitą gyvenimą — sielos gyvenimą, savo vargų ir džiaugsmų valandas, kurias įgimto poeto jautrumu perkėlė į dainas, kurias pats dainavo ir kitus mokė, ypač jaunimą, kaimo chorų ir vaishingas sueigas.

Tumas — Vaižgantas, kuris taip pat klebonavo Laižuvoje, apie Vienažindį surinko dar užsilikusių žmonių atmintyje žinių, kurios yra paskutiniai liudininkai (Doc. J. Tumas, L. liter. paskaitos, 1925 m.). Tumas klausia, kas iš Vienažindžio būvų buvo, jeigu jis nebūtų kunigas buvęs? Toks klausimas visuomet kyla, kai reikia kalbėti apie poetą ir kunigą. Galimas daiktas.

Tumas — Vaižgantas apie Vienažindį

(Iš raš.)

Vienažindys dainuoja dainas žodžiais, stačiai lyg išvogtais iš lietuvių sielos... Vienažindžiui patriotizmas ne galvoje. Jam užtenka, jog dainos lietuvių gyvenime sudaro lyg kokią oazę dvasios tyruose, kur jis tautinę dvasią atgaivina, nuo vargų, nelaimių atsili, skurdą lengvina, doriskai atgimsta, dvasia kyla.

Dainą „Kaip gi gražus gražus tollmesnis dangus“ J. Dobilas vadina tiesiog monumentaliu kūrybos darbu. Ji sklindina intymiausių žmogaus jausmų kūrėjui: tačiau geriau įsiklausius, pro harmoningiausių melnės, prisirišimo ir kilniausio mielavimo akordus girdi kažkur ten giliai liūdne, skurdų toną. Visai taip pat kaip pas Dantę ir bažnytinėse giesmėse. Tatal šios žemės gyventojų protestas prieš paverimą jo, nors ir kilniausiai, tik išimtinai vienai idėjai... Vienažindys atstovauja idealingai religingą Lietuvą.

tas, kad Vienažindžio kunigo gyvenimas per daug jį nuteikė romantiškai, vertė užsiminti kuo kitu ir savo giesmės nutelkti kartais per saldžia meile, o kartais griaudulingu nusiminimu, viską suvedant į didaktinį pamokymą — viskas nuo Dievo, viskas Dievui ir jo aukai. Nors Dievop keliais žodžiais dažnai jis savo giesmės užbaigdavo, betgi pats nuo skundų nesulaikydavo — dėl vienumos klaukimo; girdi, ir lakstingala turi sau porą, o jis vienai vienas: Vienužis, pakursėje pasigūžęs.

Kartą Vienažindys, esą, prisipažinęs, kad iš savo draugų jis išmokęs pusantro šimto dainų, o kila tiek pats sudėjęs. Tuo tarpu Vienažindžio dainų arba giesmių turime 38 pavadinimus (pagal Tumą), kurių keturios dar abejotinos. Šias giesmes per porą valandų galime lengvai perskaityti ir baigti su poetu. Atrodo, kur čia jo didybė: tiek metų gyveno ir tiek dainų paliko! Viena, ko negalime užmiršti, tai jo brolio Vinceno, kuris mirus Antanui, paėmė jo rankraščius ir, matyt, norėdamas apginti kunigo garbę, kaip Tumas pastebi, melės dainas emė ir sudegino. Kas ten buvo, mums nėra žinoma. Vis dėlto tokio jautraus poeto galėjo būti ir žymesnių vertybių, kurių, pats gyvas būdamas, gal nenorėjo rodyti. Mums bėpalieka pasitenkinti tuo, kas yra.

Rašytojo rašų gausumas dar nedaro jo vertingo. Pažiūrėkime ne kiek, bet ką jis davė. O Vienažindys davė tai, kad kiekviena jo giesmė atsveria knygą. Kas giesmė — tai naujas lietuvių gyvenimo ir jo širdies gabalas, apie kurį kultūros žmogus gali daug ką pasakyti, o dar daugiau pergyventi.

Ką davė Vienažindžio giesmės, jo skambį ir jautri lyra lietuviams — sunkiai nusakoma, nes jis yra per platus aprėpti, per gilus pažinti: vienu plunksnos pabrūkimu per drąsų apibendrinti. Tik atmintime, kad per aštuoniasdešimt metų ligi šių dienų lietuvis giedoja ir gieda, dainavo ir dainuoja jo giesmes, gal ir jo melodijas, jo supastus ir išgyventus dvasios ir kūno vargus ir linksmybes. Vienažindys giedoja tą lietuvių gyvenamąją meilę, kada jau buvo pasireiškę mūsų atgimimas, jau po didelių Vysk. Valančiaus nudirbtų švietimo darbų, devynioliktojo amžiaus antroje pusėje draudžiamąjį laiką prieblando; anuomet bet koks šviesesnis pasireišimas, nors dainos žodžiu, sklido kaip pavasario vėjas. Tas, kas mokėjo prabilti į žmonių sielas, jų dvasią ir troškimus jų nusi-raminimo polėkiams, — tas darė nepaprastą įtaką Vienas tokių stipriausių dainų ir buvo Antanas Vienažindys, savo giesmėmis nelyginant kerėte kerėjęs jaunus ir senus, nes jo žodžiai tiko ir liūdintiems, ir žaidžiantiems.

Vienažindys, kaip retas pavyzdys, nedavė gal nė vienos dainos, kuri ligi šios dienos nebūtų dainuojama ir mylima, kaip savo širdies balsas ir žavėjimasis, nes ji tokia artima liaudies dainai ir dvasiai, kad nebeatskiriama nuo liaudies kūrybos eina per kaimus ir laukus. Jeigu Vienažindžiui ligi šiandien gėrimės, kada daug ko esame pertekę, tai ar begalime lyginti jo dainų reikšmę anais laikais? Jos tada buvo ir dainos, ir kartu žmonių maldos. Juk tada buvo priešaušrio metas, kurį Dobilas lygina su Vakarų Europos renesansu Ialų Dantės laikais, kada žmonija į pasaulį pažūrėjo kitomis akimis, kitokius vaizdus pamatė, negu ligi šiol gyveno. Be Vienažindžio pas mus tiesiog būtų didelė kultūros spraga. Tada juk buvo būtina pagilinti savo jausmus ir galvojimą, sustiprėti dvasia. Ta veiksmą Vienažindžio dainos ir giesmės, kaip retai kada, a. l'ko galvatingu būdu. Pro tuos istorijos vartus negalima ramiai praeiti nepagarbinus Vienažindžio lyros, kuri visa jėga skambėjo lietuvių širdyje.

Ir teisingai Dobilą gaudžia liūdne mintis, kas galėtų Vienažindžio dainas pakeisti.

Tik prabėgimais paminėkime jo dainas, kad vaizdas būtų pilnesnis.

1. Linksminkimės, linksminkimės,
Kolei jauni esam...
2. Kaip gi gražus gražus rūtelį dar-
[telis,
Pilnas jau prisėtas žalių žolynų...
3. Sustokim dabar ratu
Ir visi su ukvata
Dainuosim dainelę,
Savo giesmelę...
4. Sunku gyventi našlaitėliams
Ant šio balto svieto...
5. Ilgu ilgu man ant svieto,
Nors ko reikia, viskas yra...
6. Saulė nusileido už aukštų kalne-
[liu,
Sulaukėm gegužės šito vakarė-
[lio...
7. Pasakyki, pansitėle,
Ar tu mane myli?...
[patieka —
Visi širdies skausmai pas jusmą
[palieka...
8. Oi, dainos — dainelės, jūs rano
[patieka —
Visi širdies skausmai pas jusmą
[palieka...
9. Sudiev, kvietkeli tu brangiausias,
Sudiev ir laimė man blednam!...
10. Kur prapuolė tas takelis,
kur pro kryžių ejo?
11. Žirgeliai pakinkyti,
Prie gonke pastatyti...
12. Ar negaili, seserėle, rūtelį, rū-
[telį?
Ar negaili savo jaunų dienelių,
[dienelių?...
13. Neik už bernelio, panele jaunoji,
Kurs derėt pasogo pas tave at-
[lojo...
14. Oi, tu sakai — sakalėli,
Sviete vandravoji...
15. Karvelėli paukštuzėli,
Ko gi tu burkuoji?...
16. Pabalnokit man žirgelį,
Pabalnokit juodberėlį...
17. Jau žvaigždė vilties kybėl ru-
[stojo —
Viskas ant svieto man juoda...
18. Oi gi gražus gražus tolimesis
[dangus!
Kada man' pašauksi ten, Dievuli
[brangus?...

Čia tik pačių „šlauniųjų“ Vienažindžio dainų sąrašas, bent kiek dainuojančiam lietuvių žinomas ir nesuskaitomus karčius pergyventas. Vienažindžio laikais jos, kaip milijoninės vertės briliantai, ritosi per visą Lietuvos žemę, lydėdamos visokius darbus.

Šiandien lietuvių literatūra sužydėjo naujais kūriniais, naujomis vertybėmis, bet niekas iš lietuvių žmonių Vienažindžio dainų neįspėję. Mes emėme lenktyniuoti arba nusiziūrėti į Europos kūrybą ir siekti jos literatūros lygio mintimi ir forma. Daug kas yra bloga, daug ir gera. Tik Vienažindžio daina nemugalimai tebegyvena, nes ji yra gyvojo šaltinio tryškimas, gimusi iš širdies skausmo, sielos ilgesio, tėvynės grožio ir žmonių meilės.

Vienažindžio laikais buvo svarbu ne ritmas ar rimas, kurie dabar dažnai paplūsta mūsų jaunuosius poetus, bet žodžio sklandumas dainoje, žodžio syoris ir spalva sakinyje, žodžio meilė be užtūmo kaukės mintyje, žodžio lengvumas sielos lakume, žodžio prasmė ir reikšmas skirtam dalykui. Man atrodo, kad Vienažindys žodį tikrai taip suprato, nes kitaip jo dainos neturėtų tokios visuotinės meilės ir pasisekimo. Vienažindys liaudiškai galvojo, žodį siėjo su melodija, o kartais su savo verkiančia armonika.

Vienažindžio apdainuojamas kaimas, jo gyvenimas su paukšteliais ir gyvulėliais ir Aukštaičiai Dievas, kurs viską tvarko. Tuo aplinkoje poetui gimsta visuotinis meilės ilgesys, lekiojimas viršum vargo ir vienvės. Jo mėgstamiausia forma — kalbėti su gegute, su sakalėliu, su žirgelio priskiriant jiems žmonių galvojimą, pavydėti paukščiams, kuriems, jam atrodo, geriau gy-

Vienažindžio dainos

Oi, dainos — dainelės, jūs mano patėka —
Visi širdies skausmai pas jusmą palieka.
Tada aš laimingas, kad dainas dainuoju,
Kada savo vargus, verkdamas, išrokuoju.

Rokuodams, dejuodams, išmokau dainuoti,
Kai miško gegužė iš skausmo kukuoti.
Aštrūs valdžios peiliai širdį man pervėrė
Ir sunkų lenciūgą ant kaklo užnėrė.

Reik' man našta nešti ir krimst pluta kieta,
Vienam kaip žuvelei gyvenant ant svieto:
Toli mano tėvai — ant dangiško skliausmo,
Nėr kam nuraminti mano širdies skausmo.

Toli mano broliai, visur išblaškyti,
Vieni jau užmiršo, greit užmirš ir kiti;
Toli ir tu esi, o mano gubele!
Kodėl neatskrendi tu, mano paukštele?

Kodėl gi tu gailies baltųjų sparnelių,
Kodėl neaplankai ir mano namelių?
Laukiu aš gi tavęs, ranka pastremęs,
Ašaroms aptvinęs, rūpestį pasėmęs...

Oi gi gražus gražus tolimesis dangus!
Kada man' pašauksi ten, Dievuli brangus?
Kada aštrius takus šios žemės pereisiu,
Kada žvaigždėms grįstu keliu vaikštinėsiu?

Kada aš po vargų gausiu atsilsėti
Ir į Tavo šventą veidą paveizėti?
Diena po dienelei gal man pavadinsi,
Kaip menką žolelę nuo žemės nuskinsi?

Ar priimsi tada, Aukščiausias Tėveli,
Biedną man vargdienį, nabagą žmogelį?
Mane menką dukelį, man saujelę dūmų
Argi greit įleisi į dangišką rūmą?

KULTŪRINĖ KRONIKA

LITERATŪROS BARAI

Su šiuo numeriu mes pradėsime literatūros, meno ir su ja susijusių straipsnius sugrupuoti į atskirus puslapius ir juos pavadiname „Literatūros barais“. Manome, kad gerb. skaitytojams bus patogiau turėti vieningesnį skyrių

venti. Tokiame reikalu susikryžiuojant kyla poeto jaudinimasis, savotiška mislika, lyg skundas didžiai valiai, kad ne visus vienodai laimingai sutvarkė.

Kiek Vienažindys perdėm lietuviškas dvasia, tiek keistai išsireiškiant, nelietuviškas nuogu žodžiu, būtent, ten beveik nerandame nei lietuvių, nei Lietuvos, nei pavadinimų, ir vis dėlto viskas lietuviška. Jis apdainuoja žmogų, kuris yra lietuvis. O tai yra svarbiausia. Jis tolimas nuo tariamos agitacijos, nes jis yra tikras poetas, kuriam pakanka lietuviško žodžio tautai pagarbinti. Jo lyra neužgniaujama, nes jis čiulbėjo kaip paukštis. Ir tuo požiūriu jis mums labai brangus. Ir jis žengia su mumis per garbingą Lietuvos žemę.

skaityti ir sekti. Juo labiau tas bus naudinga tiems, kurie ypač domisi literatūra. Redakcija

VIENAŽINDŽIO GYVENIMO IR KŪRYBOS PARODA

Ryšium su Antano Vienažindžio šimto metų gimimo sukaktuvėm, Maironio Literatūros Muziejus ryžtasi surengti Vienažindžio gyvenimo ir kūrybos apžvalginę parodą, tačiau tuo tarpu Muziejui stinga pirmųjų Vienažindžio poezijos leidinių, paties poeto, jo gyvenimo vietų nuotraukų ir panašios medžiagos. Visų literatūros mylėtojų labai prašome apie turimą su Vienažindžio asmeniu ar su jo kūryba susijusią medžiagą pranešti Muziejui laišku, pažymint perdavimo sąlygas, arba užteikti Muziejui Kaune, Muziejaus g. 5.

KAUNO TEATRO ATIDARYMAS

Netrukus bus atidarytas Kauno Operos, Dramos ir Balo teatro. Naujas Teatro Direktorius Vl. Ivanuskas jau porą mėnesių eina tas pareigas ir rūpinasi, kad Teatras nepavėluotai būtų atidarytas. Visi aktoriai įtemptai dirba. Pirmuoju atidarymu veikalas eina Wagnerio opera „Tannhauseris“.

JUOZAS GRUSAS

GLUOSNIO PASAKA

Plačių skynimų pakraščyje buvo senas gluosnis, šalia jo — maža trobelė.

Kai atėjo pas jį ši mažoji draugė, gluosnis taip pat jau buvo senas: jo šakos — sulyse, o palša jo žievė — suskirdusi ir pasiurpusi nuo ilgo amžiaus dienų.

Žinojo jis, kad audros būna skaudžios, gyvenimas — rūstus ir kietas, o meilė būna didelė, kaip pati mirtis. Žinojo jis ir tyliai ištikimybę, ir liūdesio kupiną ilgį, ir dainą, kuri skamba vieniša ir skaidri, kaip paskutinis saulėlydžių spindulys.

Kai tankaus atžalyno bangomis iš tolumų atskrenda vėjas — sujudą senos gluosnio šakos, suvirpa jo žilas lapas. Savo šakų šlamėjime jis girdi seniai jau nutilusią dainą ir tyliai ima pasakoti vienos meilės pasaką, šviesią, kaip upelio smėlys, laukinę, kaip dirvonų vėjas.

O tamsiomis rudens naktimis, kai viesulai kaukdami verčiasi tuščiais skynimų plotais — sudreba senos gluosnio širdis, pasvyra jo tvirtas liemuo ir girdi jis dainą, pilną nevilties, kaip volungės klyksmas, kupiną nusiminimo, kaip rudens miškas. Švagda tada gluosnis naują tos pačios meilės pasaką, kapinių liūdesio priplindančią rudens naktį.

Mažoji trobelė klausosi seno gluosnio ošimo, kol pirmoji žara, atėjusi per skynimus, atneša poryčio sapną.

Anais laikais, kai dar gyveno senoji miško karta, šlama gluosnis, nebuvo liūdnas pasaulis. Atskridęs laukų vėjas sustodavo vėsiame tankumyne pasiklausyti paukščių balsų, o rytmečiais saulei pakilus ant medžių, per girią vilnimis plaukė džiaugsmas ir skardeno nenutylantis juokas.

O ten už miško, už medžių viršūnių buvo sargo namelis, ir tenai, pas seną tėvą, gyveno devyniolikos metų mergaitė.

Jei jos kasos nebūtų buvusios šviesiai geltonos — nebūtų tiek gražių žodžių jai prikalbėjęs valkinas, ir jei jos daina nebūtų taip skambėjusi miške ir laukuose — jis būtų užmiršęs ją tarp daugelio kitų. Bet jos kasos buvo gražesnės už purianas, ir jos daina skaidriau skambėjo už kalnų upelį — ir valkinas daug švelnių žodžių jai yra taręs ir jos neužmiršęs per visas dienas.

Giria tai žino: jų viešėjimas buvo miško džiaugsmas, jos daina — pilkųjų vakarų žibury.

Ir vaikščiojo jie po šlamantį mišką, ir vis ateidavo prie senojo gluosnio, kuris tada buvo dar truputį jaunas.

Regėjo gluosnis juos, jaunus ir dailius, einančius šiauru taku, matė jos liemenį, grakštesnį už liekaną pušaitę — ir jos kojas, nedidesnes už žolės lapus. Girdėjo jų žodžius, tyliai tariamus su meile, klausėsi jų juoko, skardenančio tarp medžių.

Ir kalbėjo jie apie žydintį dobilą, kuris yra dailus, ir apie jaunų akių žvilgsnį, gražesnį už visus žiedus. Minėjo jie ir pievos smilgą, kuri linksta be vėjo, ir tą girios mergaitę, dainuojančią šilę.

Ir buvo jų dienos pilnos šviesos ir kupinos laimės, ir kalbėjo jie apie ilgus metus, ateinančius prieš juos, jaunus — su amžiaus turtu ir dovanomis.

Ne taip vingiuoti girios takai, kaip vingiuotas žmonių gyvenimas.

Jei valkinas nebūtų buvęs artojų žemės sūnus — nebūtų pamilęs taip savosios tėvynės, ir jei jis nebūtų keliaavęs į svečias šalis žmonių rašto parnešti — nebūtų palietę jaunų jo rankų nelaisvės pandčiai. Bet valkinas buvo sūnus tos šalies, kur šlama giria ir skamba daina — pažino jis meilę, keliavo jis rašto, pajuto nelaisvės pandčius.

Raudonojo pušys, vėtrės palaužtos, skundės mergaitę, vilimo netekus.

Ir gluosnis jautė tą didį sielvartą, kai ji parimo prie jo šalies. Ir tyliai suskamba daina jos, jautresnė už pirmąjį rytmečio vyturį,

graudesnė už vakaro sutemose paklydusios bitės dūzgimą.

Ir klausėsi medžiai tos gūdžios dainos, ir tyliai tarp savęs šlamėjo, ir susimąstę lingavo žaliasias viršūnes.

O ji, jauna, dainavo apie diemėdį, kurį ankstyboji šalna pakando, apie bernelį, kurį išvežė į didžią nevalią, minėjo ir liepą, draskomą vėjo, ir mergelę, verkiančią po svyrancio gluosnio šakom.

Nustojo ulbauti volungės ir nebeskardeno maži paukšteliai, neramios skraidė laukinės kregždės ir tankumynuose slėpėsi girios balandžiai.

O ji, jauna, vaikščiojo tylaus miško takais — rytmečio žolė plovė jos kojas, rasoti lapai vilgė jos veidą. Ir daina jos buvo jau nebe daina, o tik gūdus lauko pušaitės suokimas, tik liūdnas išskrendančio paukščio skundas.

Nedžiūsta rasa gilioje girioje, nesenia meilė mergaitės širdy.

Atėjo rūstus ruduo, papūtė šiaurys, sudrebėjo giria ir savo aukšines kasas atidavė žemei.

O ji, jauna, vis dar vaikščiojo po mišką, kuris jau buvo šaltas ir tuščias, ieškojo tų takų, kuriuos jie dviese pramynė. Palaidus piaušius blaškė rudens vėjas, lėnus jos pečius vilgė žvarbus lietus.

Ir kai jau nuskrido visi gervių pulkai, o vėjas rinko paskutinius medžių lapus — gluosnio širdis suvirpo iš baimės.

It voverė ji sliuogė šakomis, kaip paukštis pašautas krito ant žemės. Žmonės, kurie susikalbėjo esą protingi, apšaukė ją nutolus nuo proto, ir tie patys žmonės, kurie manosi visą gyvenimą bėgą nuo mirties, apkaltino ją pačią atėjusį mirtį. Ir čia pat prie gluosnio kojų atkėlė pilką velėną, o alkaną žemę priėmė ją, kaip ir kiekvieną, kurio kelias pasibaigė ar lūžo.

Daug kartų dengė mišką baltas sniego pūkas, daug kartų pavasario vėjas atnešė grįžtančių paukščių klyksmą, laikas bėgo, kaip šlaito upelis — tai vasaros saulė nešdamas, tai rudens lapus.

Ir vieną kartą, pavasarį, palaukė taku atėjo žmogus. Atėjo iš toli, nuvargęs ir lėtas, ir pasviro prie girios medžio šalies. Ilgai jis rymojo prie savojo gluosnio, kol širma jo galva palinko prie žemės velėnos.

Lengva suprasti bundančią aušrą, rimstantį vakarą, bet širdis žmogaus — nesuprantama.

Pilkas girios svyrnuoklis kas rytą ir vakarą lapų šlamėjimu sutikdamas žmogų, lėtu žingsniu ateinančią savo taku.

Mažytės pievos gelės žydintiu vainiku apjuosė velėną prie gluosnio kojų.

Ir vėl žalsvėjančiom lankom prabėgo naujas pavasaris, ir vėl atpūtė šiaurys kitas rudens šalnas, giria rengėsi tik trumpo poilsio, bet ši kartą atėjo nesibaigianti naktis.

Suskambėjo šurpūs pilno dūžiai, apsiutė dūmai medžių viršūnės, ir krito lieknos eglės ir aukštos pušys. Žilvičiai ir karklai drebėjo iš baimės, jaunos eglaitės pravirko tyra rasa, o tie, kas nelinko nuo vėtrų — giliai nuslėpė savo kančias.

Ir guldė giria mirtis, ir nykus skynimas jau bėgo prie senojo gluosnio. Bet atėjo žmogus ir savo ranka apkabino grublėtąjį liemenį. Jis kalbėjo tiems, kurių rankose blizgėjo kirviai, o jo žodžiai buvo ramūs ir tikri.

Ir suprato seni kirtėjai, kad medis turi gyventi čia, kur mirtis jau kartą yra praėjusi.

Prabėgo dar metal, it sunki banga, prie senojo svyrnuoklio pradėjo kilti maža trobelė. Kaip skruzdė žmogus tempė medžius, taškė baltas skiedras ir kalė sienų rentinį, dailėsnį už paukščio lizdą. Papūtė vėjas duonos kvapu, medis pajuto šalia savęs kasdieninį žmogaus gyvenimą.

Stogo šiaudas pasiekė pilkuosius

lapus, o namo langai sužibėjo į skynimus.

Ir tamė nykiamė plote, kur girios pėdsakai tebekvėpėjo medžių — kasdieną vaikščiojo žmogus. Saulėlydžių žaroj nušvitęs, stovėjo jis plačioje lygumoje, lyg klausėsi seniai nurimusios dainos, ką tik nutilusio miško ošimo. O mėnesienos palšume rymojo jis prie pievų žiedais apjuosto akmenų, kartu su glūdinčiais nakties šešėliais.

Ir slinko vienišos dienos, kaip balti debesys giliųjų skliautų, su ramiu lūkesčiu ir tolima laime. Bet kiekvienam po šiais skliautais iš daugelio dienų viena aušra niekados nebe patekės.

Ir šviesi rytmečio saulė, pažvelgusi į namo langus, rado smėlio laikrodį sustojusį.

Visą dieną skynimų vėjas tyliai raudėjo senojo gluosnio šakose, o juoda rudens naktis atėjusi sustojė prie vaško šviesos.

Ir žmonės, kuriuos sunku suprasti, atmatavo jam septynias pėdas žemės toli nuo čia, o šaltas akmuo prie gluosnio kojų pravirko sidabro rasa.

Daug kartų dar tekės saulė ties jaunais atžalynais, daug kartų dar leis iš už naujai išaugusios girios — čia tik mažytis keleivis praėjo savo taku.

Tai krenta žmogaus gyvenimas, ir rasos lašelis nuo medžio šakos.

Ir jaunas gluosnis, kuris jau labai pasenęs, tyliai šlamėdamas seka, kaip meilė, nesibaigiančią pasaką.

Rašytojo pareiga

Raudonųjų metų klaukuma nutekėjo į praeitį. Kaip visiems mūsų tautos kūno nariams, taip pat ir rašytojams tas raudonasis laikotarpis paliko žaizdų ir dėmių. Tai praeitis, iš kurios patyrimo rašytojai turės pasimokyti.

Bolševizmo metai mūsų literatūrai padarė ir materialinių ir moralinių nuostolių: netekome kai kurių rašytojų, kuriuos ta klasėtingoji santvarka išplėšė anomis išvežinėjimo dienomis ir, be to, netekome tų rašytojų, kurie, raudonojo svaigulio pagauti, liaupsino Maskvos dievus ir dėl to, pajutę neramios sąžinės priekaištą, dingo anapus fronto.

Praėjusieji metai mums lieka kaip reali ir skaudi pamoka. Pamoka, kuri dar ryškiau atsiveria šiandien, kai girdime šnekas apie Naujosios Europos saulėtekį. Visi su tuo susiję mūsų lūkesčiai — rašytojų naujas aktyvumas savo kūrybiniam pašaukimui.

Kaip per visus ankstybesnius laikotarpius, ir dabar rašytojas pasiliks savo tautos kultūrinio alkiu rodiklis ir gyvoji mintis. Vadinasi, tautos likimu ir jos formavimusi rašytojas negalės būti mažiau susirūpinęs negu anais laikais Kudirka, Maironis, Vaižgantas. Nuosekliai galvojant, rašytojas, kaip kultūrininkas, ar tik neturės šiuo atžvilgiu būti tam tikra prasme pranašesnis net už ekonominių ir kitų materialinių sričių vairotojus. Juk mes gerai žinome iš nesenu patyrimų, kas pasidaro, kai pašalinami dvasiniai polėkiai ir imama garbinti vien tik materija.

Šiandieninio mūsų rašytojo pareiga, kaip rodo visi daviniai, bus organizuoti ir koncentruoti skaitytojų mintį naujo turinio ir naujos formos linkme. Rašytojo tema turės pasisukti į visuomeninius ir kultūrinius rūpesčius. Uždarasis, egotistinis ar „menas menui“ rašytojo individualizmas turės būti laikas vegetuoti. Tauta per daug sukrėsta ir alkaną, kad rašytojas nebūtų toks jautrus ir pasiliktų tik savo interesų kiauše. Džiugu, kad įžymesnės mūsų literatūros pajėgos šia kryptimi jau ir pasuko.

Lietuviui skaitytojui, kuris įžengia į Naujosios Europos struktūrą, rašytojas turės akcentuoti atitinkamą skonį ir kryptį. Čia rašytojas evoliucionuos net į naują psichologiją, kas mums jau seniai pribrendęs metas. Kaip spėjom patirti iš raudonųjų metų pavyzdžių, kai kurie rašytojai per daug uoliai pasinėšė visai svetima ir tautos dvasiai žalinga srove, be jokio skonio, saiko ir savigarbos niekindami senasias vertybes. Prieš šią sužalotą psichologiją turi būti tuoj pat nuleidžiamas radikalus barjeras. Imkim pavyzdį iš vokiečių tautos, kuri visokias kultūrines vertybes pirmiausia pagrindžia savais daviniais ir savo dvasine žaliava. Šituo keliu teininie ir mūsų rašytojas. Lietuvio rašytojo pirmoji pastanga turėtų būti — pabrėžti tai, kas yra išaugę iš savo žemės sulčių. Rašytojo plunksna skaitytojo sąmonę turės orientuoti ta kryptimi.

ST. BUDAVAS

Didžiajam pedagogui atminti

Vieneri metai nuo Prano Mašiotos mirties

Ryt, rugsėjo mėn. 14 d., sueina lygiai metai, kai mirė vienas didžiųjų Lietuvos pedagogų, atgimimo epochos veikėjas, aušrininkas ir varpininkas, žymus vaikų literatūros kūrėjas Pranas Mašiotas. Vargu ar aširas Lietuvoje bent vienas vaikas, kuris nebūtų skaitęs Prano Mašiotos parašytos ar išverstos knygos. Per ilgą savo gyvenimą, Pranas Mašiotas mirė sulaukęs 77 m. amž., jis parašė apie 15 vadovėlių, apie 30 originalių veikalų vaikams ir apie 70 knygų išvertė iš kitų kalbų. O dar daugybę originalių ir versinių veikalų jis yra palikęs rankraščiuose. Taigi, Pranas Mašiotas buvo vienas produktiviausių Lietuvos rašytojų, gausiais savo kūriniais padėjęs pagrindą mūsų vaikų literatūrai. Visai drąsiai ji galime laikyti Lietuvos vaikų literatūros tėvu.

Pranas Mašiotas gimė 1863 m. gruodžio 19 d. Zanavikioje, Kud.

Naumiesčio valsčiuje, Pūstelninkų kaime. Baigęs Kud. Naumiesčio pradžios mokyklą, mokėsi Marijampolės gimnazijoje, kurią baigė 1883 m. ir tų pačių metų rudenį įstojo į Maskvos universitetą, kur studijavo matematiką. Studentaudamas aktyviai dalyvavo lietuvių studentų veikloje. 1887 m. baigęs universitetą, norėjo Lietuvoje gauti mokytojo vietą, tačiau, kaip susipratus lietuvis, jos negavo, todėl apie pusantros metų turėjo tarnauti vienoj Lomžos finansinėj įstaigoj. Po to jis persikėlė į Rygą, kur kurį laiką padirbėjęs Rygos mokslo apyg. raštinėj, gavo mokytojo vietą realinėj mokykloj. Ten jis išmokytojavo 24 metus. Be pedagoginio darbo jis daug dirbo Rygos lietuvių organizacijose ir spaudoje. Kilus Didž. karui, su lietuvių tremtiniais persikėlė į Maskvą, iš kur buvo pakviestas organizuoti ir vadovauti lietuvių mergaičių gim-

nazijai Voroneže. Nuvykęs ten, suorganizavo tą gimnaziją ir buvo jos direktorius, o vėliau vadovavo ir Voronežo vyrų gimnazijai. 1918 m. su abiejomis gimnazijomis grįžo Lietuvon. Grįžęs iš pradžios dirbo Vilniuje Lietuvos tarybos švietimo sekcijoje, o vėliau švietimo ministerijoje. Viename ministerijų kabinetuose buvo švietimo viceministeriu. Isteigęs Klaipėdoje Vytauto Didžiojo gimnaziją, ilgus metus jis jai vadovavo. Paskui išėjo į pensiją ir gyveno Kaune, rašydamas ir versdamas knygas.

Spaudoje Pranas Mašiotas pradėjo bendradarbiauti 1884 m. „Aušroje“, kur buvo išspausdinta jo korespondencija iš Kud. Naumiesčio, pasirašyta „Asakos slapivardžiu“. Paskui jau visą gyvenimą jis buvo uolus spaudos darbininkas. Daug rašė „Varpe“, „Lietuvių laikrašty“, „Vilniaus žiniuose“, „Viltėje“, „Vaire“, „Rygos Balse“ ir vėliau Nepriklausomos Lietuvos laikraščiuose. Pr. Mašiotas yra parašęs nemažą publicistinių straipsnių, bet ypač daug mokslo populiarizacijos, švietimo ir auklėjimo klausimais. Pirmąją savo knygą jis išleido 1894 m. Amerikoj, kuri buvo pavadinta „Pasi-kalbėjimai apie dangų ir žemę“. Nuo to laiko jo naujos knygos ir knygelės beveik kasmet pasirodydavo, o po Didž. karo per metus ne po keletą.

Pr. Mašiotos knygos parašytos lengvu stiliumi, gyva gražia kalba, todėl jos vaikų labai mėgiamos. Daugumas jų yra didaktinio pobūdžio, bet tas dalykas jų vertė ne kiek nemažina.

Pr. Mašiotos AKADEMIJOJE DOTNUVOJE III, V ir VII-to semestru studentams bei studentėms mokslas pradamas š. m. spalio mėn. 1 d.

Tą pačią dieną pradamas mokslas ir I-mo semestro namų ūkio skyriaus klausytojams. Į šį skyrių priimamos baigusios gimnaziją, arba tolygų mokslą išėjusios mergaitės. Akademijos Rektorius vardu parašyti prašymai su išėto mokslo pažymėjimu, curriculum vitae, gydytojo pažymėjimu ir trims nuotraukoms iki š. m. rugsėjo mėn. 25 d. įteiktiami Žemės ūkio Akademijai Dotnuvoje arba Žemės ūkio Vadybos Kancelijai (Kaunas, Kęstutio g. vė. Nr. 15).

A. A. Prof. Mykolas Songaila

vytauto Didžiojo universiteto prof. Mykolas Songaila buvo ramus mokslo žmogus. Tai gilus savo srities žinovas, priimanas ir artimas studentams. Pastarieji vertino ir džiaugėsi profesoriaus neišdidumu, jo pagalba siekiant aukštojo mokslo.

Prof. Mykolas Songaila gimė 1874 m. rugsėjo 5 d. Pskovo gubernijoje. Dvidešimt metų sulaukęs baigė realinę mokyklą Veliki-

je Luki mieste. 1903 m. baigė Petrapilio dailės akademiją architekto dailininko laipsniu. Jau 1906 m. Petrapilio moterų politechnikos institute pakviestas vesti architektūrinei braižybai, o metais vėliau žemės ūkio instituto — dėstyti architektūrą. 1915 m. buvo išrinktas to instituto direktorium, truputį vėliau — rektorium. Tose pareigose išbuvo iki 1921 m. Atvykęs į Lietuvą, arch. Songaila buvo pakviestas ekstrordinarinu profesorium Lietuvos Universiteto technikos fakultete. Be to, dėstė Aukštuosiuose Karininkų Kursuose.

Prof. M. Songaila suprojektavo ir pastatė keliasdešimt stambesnių trobesių, tarp jų Lietuvos Banko ir Fizikos Chemijos Instituto rūmus Kaune.

Velionis buvo nepaprastai darbštus. Daug metų jis kovojo, kad universitete būtų atidaryta atskira architektūros katedra. Tik paskutiniaisiais mokslo metais jo didysis troškimas išsipildė: daug studentų susibūrė prie naujosios katedros.

K. Čerkellūnas

RADIJO PROGRAMA

SEKMADIENIS, IX. 14.

6.00 Malda, dienos mintys; Rytnis koncertas; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Žinios, pranešimai, tolimesnės dienos programa; 7.45 Tarpinė muzika; 8.00 Patarimai ūkininkams; 8.15 Pučiamųjų orkestro koncertas, dirigentas B. Jonušas; 9.15 Žinios; 9.30 Šuoto kvintetas; 10.15 Pamaldos iš Arkikatedros Bazilikos; 11.30 Sibeliuso Smuiko koncertas; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnės dienos programa; 12.30 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas (transliacija iš Vokietijos); 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas (transliacija iš Vokietijos); 15.00 Žinios vokiečių kalba; po žinių pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Dėdė Pranas ir vaikai (Pr. Mašoto atminimui); 16.30 Valandėlė šeiminkams; 16.45 Kanklės skamba... (J. Strimačiūko kolektyvas); 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.15 Žinios, pranešimai; 17.30 100 metų — Vienašim.

Valstyb. Vilniaus Aukšerių Mokykla pradeda mokslo metus.

I mokyklą priimamos nuo 18 iki 30 m. amžiaus tvirtos ir sveikos mergaitės ir moterys, baigusios gimnaziją, išimtiniais atsitikimais 5 reform. klasių.

Prie prašymo pridedama:

1. Gyvenimo aprašymas;
2. Mokslo cenzo pažymėjimas;
3. Metrikos ar jų patvirtintas nuorašas;
4. Sveikatos liudijimas;
5. 2 fotografijos.

Prašymai priimami iki š. m. IX. 30 d. Valst. Vilniaus Aukšerių-Seserų Mokykloje (Vasario 16 d. g. Nr. 8).

Mokslas visoms nemokamas, tęsiasi 2 metus.

Prie mokyklos yra bendrabutis, kur nepasiturinčios mokinės gauna nemokamą maistą, skalbimą ir butą. Kitoms mokinėms maistas, skalbimas ir butas teikiamas savikaina.

Vilniaus Aukšerių Mokyklos Direktorius 1080(1)

Gedulingos pamaldos už

a. a. PRANO MAŠIOTO

vėlę dėl jo mirimo metinių, rugsėjo mėn. 16 d., antradienį, bus šv. Kryžiaus (Karmelitų) bažnyčioje 8 1/2 val.

Praneša žmona ir vaikai

Buv. IX vid. mokykloje (Rotušės a. 12) atgalvinama senoji gimnazija. Mokslas pradėdamas rugsėjo 15 dieną. Prie gimnazijos veiks bendrabutis. Mokiniai priimami į visas klases.

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20520 ir 20530.

Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Krašto Ūkio Generalinio Tarėjo Įstaiga iš Laisvės al. 68/70 (Taupomųjų Kasų Rūmų) persikėlė į Gedimino g-vė 7 Nr.

Telefonai:

1. Generalinis Tarėjas . . . 23177
2. Generalinio Tarėjo pavaduotojas . . . 29500
3. Kanceliarijos viršininkas . . . 29503
4. Maisto ir Maitinimo Valdya . . . 23854
5. Statistikos ir Planavimo Skyrius . . . 22320
6. Technikos Tarnybos Viršininkas . . . 23892
7. Mechanikos ir Statybos skyriai . . . 26880
8. Finansų Tarnybos Viršininkas . . . 29513
9. Tiekimo Tarnyba . . . 24474
10. Mechaninės Pramonės skyr. Viršininkas . . . 23902

Prekybos Valdya pasilikė senose patalpose — Laisvės al. 38 ir veikia buvę telefonai. 1012(2)

DARBO IR SOCIALINIŲ

REIKALŲ VADYBAI SKUBIAI reikalingas labai gerai mokas vokiečių kalba etatinis vertėjas — stilistas už gerą atlyginimą.

Kreiptis Kaune, Gedimino g. 40 Nr., telefonas 20642 Nr. 1014(4)

ISTAIGAI REIKALINGA sekretorė, mokanti vokiečių kalbą ir galinti rašyti mašinėlė.

Pasiūlymus siųsti „I Laisvę“ Ad-jai V. T. 968(4)

džio gimimo sukaktis; 18.00 Koncertas; 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausiosios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Žinios, programa rytdienai; 20.30 Saloninio orkestro koncertas (dalyvauja operos solistė M. Lipičienė); 22.30 Žinios vokiečių kalba, po jų — žinios lietuviškai, šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

PIRMADIENIS, IX. 15 D.

6.00 Malda, dienos mintys; Rytnis koncertas; 6.40 Mankšta, vadovauja K. Marijošienė; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Žinios, pranešimai, tolimesnės dienos programa; 7.45 Koncertas; 8.15—9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Mokslo įvairenybės; 10.30 Modernizmas muzikoje; 11.30 Poringių ir mižinkapių kraštas (A. Griškėno paskaita); 11.50 Uvertiura iš op. „Sevilijos Kirpėjas“; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus.

Kauno „VALGIS“

praneša

gerb. lankytojams, kad nuo š. m. rugsėjo mėn. 14 d. 18 val.

atidaroma „VALGIO“ svetainė buv. „Rambynas“

Vasario 16 d. g-vė Nr. 2.

KAUNO „VALGIS“

BUHALTERIJOS ir stenografijos grupės pradėjo pamokas. Užsirašiusieji ar nori dar užrašyti, prašom kreiptis į KURSUS, Saplegos g. 6 nr. 890(10)

Parduodamos piūvenos ir drožlės. Lentplūvė „Našumas“, Kęstučio g. 39. 950(5)

Perku senų radijo aparatų dalis ir senų laikrodžių dalis.

Siūlyti: Kaunas, Savanorių prospektas Nr. 5, bt. 2. 967(6)

Nuo X. 1 ieškau artėian centro dideio, šviesaus, labai ramaus kambario arba 2 mažų kambarių be baldų. Pranešti laikraščio administr. Nr. 982. 990(2)

DEMESIO!

Taisomi įvairūs minkšti baldai ir pakabinamos įvairios langų užuolaidos bei štorai. Kreiptis: Savanorių pr. 1, bt. 12. Kleme. 971(2)

Žinantieji apie berniuką Mickevičių Algimantą, a. Adomo, 12 metų, buvusį Palangoje, pionierių stovykloje, prašomi pranešti tėvams, Kaunas, Vilijampolė, Šilavos g-vė 22 Nr. Mickevičiui. 975(2)

GERB. KLJENŲ ŽINIAI!

Moteryų paltų, kostiumų ir suknelių siuvėja Zelmė-Turlijienė persikėlė į Laisvės al. 34, b. 7, telef. 28848 ir vėl priima užsakymus. 953(3)

Noriu keisti 3 kambarių su visais patogumais butą, esantį miesto centre į 4-5 kambarių butą. Skambinti tel. 24616. 1009(1)

Aks. B-vės „Statyba“ Transporto skyrius Kaune, Kęstučio g-vė Nr. 51, telef. 22237 PERKA DOBILUS. Moka geras kainas. 983(6)

Dirbame įvairius minkštus baldus ir perdirbame senus. Pakabinus telef. 21749 ateiname į namus. Dirbtuvė Žemaičių g-vė 31. 1010(2)

Žinantieji apie Bronių Šilaužą, tarnavusį 9 p. p. inžinierijos būry, paskutinių laikų buvusį Pabrados poligone, prašomi pranešti Leonui Šilaužui. Šančiai, Transporto kuopa. 1025(1)

PAJIEŠKOJIMAS

Vacius Vildžiūnas, sūnus Jurgio, buvęs I Varėnos poligone. Ieško motina Natalija Vildžiūnienė, Aluntos paštas, Vildžiūniškių kaimas. 1021(1)

DR. B. MATULIONIS

(Širdies ir plaučių ligos, rentgenas, elektrokardiografas) priima 16—18 val. Duonelaičio 39, prieš Karo Muziejų. Telef. 22253 ir 26671 1020(1)

Žinantieji apie Vincą Stankūną, tarnavusį Rysių batalijone, paskutinių laikų buvusį Varėnos poligone, prašomi pranešti Juozui Stankūnui, Pilviškiai, Juozuniškių kaimas. 1039(1)

jaus; žinios, tolimesnės dienos programa; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas (transliacija iš Vokietijos); 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas (transliacija iš Vokietijos); 15.00 Žinios vokiečių kalba; po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradai; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.15 Žinios, laikračių naujienos, pranešimai; 17.45 Dainuoja op. sol. Ipolitas Nau-

V. D. U-to „Romuvos“ korporantui

Valerijonui Petrauskui

mirus, jo šeimai reiškiamė gilią užuojautą.

Korporacija „Romuva“

Das ARBEITSAMT KAUNEN, KAUNO DARBO ĮSTAIGA,

Uosto Krantas 6,

hat die Telefon-Anschlusse:

Ankunft: 25860

Arbeitseinsatz-Abteilungsleiter: . . 21524

Vermittlungsstelle fuer Maenner: 22540

Vermittlungsstelle fuer Frauen: 28946

Verwaltung: 29406

Uosto Krantas 6,

turi šiuos telefonų numerius:

Informacija: 25860

Darbo paskirstymo vedėjas: . . 21524

Darbo paskirstymo vieta vyrams: 22540

„ „ „ moterims: 28946

Darbo Įstaigos Valdya: 29406

1019(3)

Smulkūs skelbimai

Dviem asmenim reikalinga sąžininga mergaitė. Kreiptis telefonu 21855. 1023(1)

Ieškoma pirkti keletas naujų arba geram stovų naudotų lengvų auto mašinų. Siūlyti Organisation Tadt, Kaunas, Ožėskienės g. 19. Tel. 25444. 1028(1)

Vokiečių inžinierius, nevedęs, ieško mėsliuoto apšildomo ir švaraus kambario miesto centre. Siūlyti „I Laisvę“ Administracijai Nr. 1035. 1027(2)

Parduodama kulinarija mašina, terminus 28 col, motoras 10 jėgų, šilko piltis, sraigtas grynoms kelti. Gostautas, Krekenava, Giltėnų kaimas. 1042(1)

Mažai šeimai skubiai reikalinga sveikta, švari, rimta tarnaitė. Yra du vaikai.

Atlyginimas labai geras. Kreiptis: Radvilėnų pl. Nr. 6, bt. 2. Žaliakalnis. 1028(1)

Pirkstu geltoną arba sidabrinę lape. Siūlyti telef. 24738, Kalniečių g. 31, but. 1. 1029(1)

Jauna mergaitė, mokanti vokiečių ir lietuvių kalbas, rašanti mašinėlė, ieško darbo. Siūlyti Nr. 1039. 1031(1)

Inžinierius ieško 2-4 kambarių buto. Siūlyti tel. 27297. 1032(1)

Ona Polensaitė kviečiama atsiliepti tarnybos reikalui tel. 41685 arba 41692. 1034(1)

Kurklių (Ukmergės aps.) bažn. skubiai reikalingas vargonininkas. 1035(1)

Panelė, turinti ligametę praktiką, ieško parduotuvės vietos. Rašyti „I Laisvę“ Adm. Nr. 1044. 1036(1)

REIKALINGI:

1) Vertėjas(ja), gerai mokas žodžių ir raštu vokiečių kalbą,

2) medicinos feldčeris(rė) ir

3) vyr. buhalteris, turįs stažą, pagaiduojama dirbės pramoninėse įmonėse.

Kreiptis į Tabako Trestą, Kaune, Ožėskienės g. Nr. 14, telef. 28808. 1037(1)

„BR. LIOLIO B-VĖ „VARSA“

Atlieka dažymo-dekoravimo, auksavimo, medžio imitacijos darbus, daro iškasas, stiklines, skardines, ir medines raides, taip pat ir auto mašinoms numerius.

Kaunas, Laisvės al. Nr. 3a, telef. 28856. 1038(2)

Kriščiūnaitė Antosė, kilusi iš Šakių apskr., Plokščių valsč., Jotijos kaimo, paskutinių laikų gyveno Kudirkos Naumiesty. Kas žinote kur jina dabar yra arba apie jos likimą malonėkite pranešti broi. Juozui Kriščiūnui, Kaunas, Napoleono g-vė Nr. 12, bt. 2. 1048(2)

Jonas Aleksa (Marijampolės aps., Milių p. ag., Laisvės al. 17) prašo žinių apie savo dukrėlę, pagal girdus birž. m. 22 ar 23 d. išsėdintą iš tremtinių vieno iš vėliausiai iš Vilniaus išvažiavusių ešelono. 1040(1)

Pirkstu valcus skardai valcuoti. Siūlyti Lukšo 8, Laikrodininkui. 1041(1)

Reikalinga namų ruošai mergina, mylinti vaikus. Teirautis Valganto 20, telef. 23749. 1060(1)

GYDYTOJAS I. AUGEVICIUS

(vidaus ligos)

Žemaičių g-vė 34, b. 2. Tel. 22024. Priima ligonius 16—19 val. 1055(2)

Žinantieji apie likimą kareivio Jono Tvaskaus, buvusio prieš karą Pabrados poligone 215 pulke, prašom pranešti Jonui Tvaskui Meldaičių kaimas, Viešintų paštas, Panevėžio apskr.; už pranešimą atlyginasi. 1052(1)

Pirkstu elektrinę kirpymui mašinėlę. Siūlyti: Kaunas, Laisvės al. 66, Kirpykloj. 1053(1)

Tarnautojai reikalingas atskiru jėgimų kambarys. Pagaiduojama arčiau miesto centro. Siūlyti „Laisvės“ adm.-jai dėl E. K. 1054(1)

REIKALINGI

medžio darbas drožėjai, inkrustuotojai, tekintojai, staliai. „Dailė“, Jonavos 29. 1050(1)

Ieškau darbo, dirbau pardavėju, moku vokiečių kalbą. Siūlyti: Laisvės al. 42, Maisto gaminių parduotuvė pas kasininkę. 1043(1)

Parduodamas šaltkalvio stalis su šrubėtakais ir kitais įrankiais. Kreiptis: Aukštaičių 15-a, but. 1 nuo 17 iki 19 val. 1013(1)

ŠOKIŲ KURSUOSE

Prof. V. Mintauckio, mokiniai priimami kasdien. Taip pat sudaromos grupės visai nemokantiems šokti. Kalbamos val. nuo 10—11 ir nuo 19—21 val.

Duonelaičio g-vė 43, bt. 17, telef. 21488. 977(1)

Noriu pirkti sklypą su nedideliu namu. Siūlyti raštu šio laikraščio adm. Nr. 1056. 1047(1)

Miesto pakraštį ar už miesto ribų noriu pirkti mūrinį namą. Siūlyti raštu šio laikraščio adm. Nr. 1056a. 1047-a

Parduodamas vaikui vežimėlis. Kreiptis Aukštaičių 26, b. 4. 1022(1)

Medic. sesuo ieško darbo, turi 20 metų stažą. Kreiptis: Kaunas, Aušros g. 47, telefon. 22225. 1033(1)

JAU IŠEJO

2-3-isis n-ris „N. SODYBOS“

VISI SKAITYKITE

gausiai iliustruotą žurnalą kaimui ir miestui

„NAUJAJA

SODYBA“.

Be „N. Sodybos“ šiandien negali apsieiti nė vienas miestelėnas ir sklypininkas.

„N. Sodyba“ ypač aktual višoms šeiminkėms.

Jaunimas „N. Sodyboje“ ras daug idomių pasiskaitymų iš gamtos mokslų popularizacijos.

Administracijos adresas:

Kaunas, Dankanto g-vė Nr. 13

REIKALINGI

PRITYRĘ ŠOFERIAI

KREIPTIS,

ORGANISATION TODT

Ožėskienės g-vė 19 Nr.

1056(1)

SKELBIMAS

Valst. Alaus Trestui

skubiai reikalingi prityrę specialistai:

1. Statybos inžinierius,
2. eksploatacijos inžinierius,
3. statybos technikas-braižytojas,
4. vyr. buhalteris (imonei)

Su prašymais tarnybai gauti kreiptis asmeniškai į Valst. Alaus Trestą, Kaune, Savanorių pr. 9-15, darbo valandomis. 1044(1)

PERKAME

MEDŽIO DROŽINIUS

dėžutes, lėkštes, peilius, stovyklėles, žaislus ir kt. Mokame aukštas kainas

„DAILĖ“

(„MARGINIAI“)

Kaunas, Laisvės al. 17. Vilnius, Užupio g. 2. Šiauliai, Vilniaus g. 215. Panevėžys, 16 Vasario g. 1.

REIKALINGAS

BERNIUKAS

su dviem vaikais, išnešioti įstai-goms laikraštį.

Kreiptis „I Laisvę“

Administracija.

Skubiai reikalinga mašininkė, gerai mokanti vokiečių kalbą. Atlyginimas geras. Kreiptis į Statybos Trestą, Ožėskienės g-vė Nr. 15 nuo 8—15 val. 1042(1)

SKELBIMAS

Kauno Pramoninių Gaminių Prekybos cheminei valyklai reikalingi valytojai specialistai. Prašome kreiptis į Gamybos skyrių, Laisvės Alėja Nr. 24 darbo valandomis. 1045(4)

SKELBIMAS

BUV. MOTERŲ SIUVYKLA „SMART“ perėjo Kauno Pramoninių Gaminių P-bos žinion ir iš Laisvės Alėjos Nr. 25 persikėlė į Dankanto g-vė Nr. 13. Prašome klientes kreiptis į siuvyklą Dankanto g-vė Nr. 13. 1046(4)

„I Laisvę“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiesiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinių ir pramoninių įstaigų skelbimai 1 petite eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Mickevičiaus g. Nr. 28, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuvė (Kaunas, Duonelaičio 24).

Ant mokyklos slenkščio

Pirmadienį daugelis mūsų mokyklų pradeda darbą. Kokia tai dovana Lietuvai šio jau beveik visą žemės rutulį palietusio karo aplinkybėmis ir po to, kai mūsų kraštas ką tik yra buvęs karo veiksmų teatre, šiandien būtų banalu ir kalbėti. Juk karas ir mokykla tai, rodos, dvi nesuderinamos sąvokos, kaip nesuderinamas ardyamas ir griovimas su statymu ir kūryba.

Tačiau šis karas, užsimojęs su naikinti Europos kultūros ir civilizacijos kirvarpas, šalia neišvengiamo karui siaubo ir griuvėsių turi ir kūrybinį charakterį. Jis ne tik ugnimi ir kardu apvalo Europą nuo puvėsių ir pavojingiausių šio žemyno istorijoje kenkėjų, ne tik ugdo ir realizuoja patį didžiausią asmens pasiaukojimą tautai, bet jo griaujamuosius veiksmus lydi nuolatinė ir intensyvi tiek materialinė, tiek dvasinė kūryba. Mes įpratę matyti ir įvertinti tas didžiąsias vokiečių tautos pastangas, kurios sumobilizuoja, rodos, visas tautos jėgas tokiai kūrybai, kuri ją betarpiškai įgalina vesti ir laimėti šį karą. Tačiau tada mes išleidžiame iš akių kitą jų pastangų sektorių: kūrybinius užsimojimus, kurie jau šiandien aktingi ir kurie suteikia i pokarinį atstatymo ir naujosios Europos kūrimo darbą. Jeigu tebevykstant aršiausioms kovoms, dar neseniai vokiečių užimtoje srityje gali veikti mokyklos, tai tik dėl to, kad esama šio antrojo sektoriaus. Mokykla yra institucija, kurios žvilgsnis atkreiptas tik į ateitį. Todėl tik respektuojant ateitį galima respektuoti tam tikros apibrėžtos formos mokyklą. Mes žinome, kad lietuviškoji mokykla tą respektą visiškai patelėsinas.

Ugdomas mokyklos darbas yra įmanomas tik tada, kada mokinius ir mokytojus gaubia visiško pasitikėjimo atmosfera, kada sieklami tikslai visiems yra bendri ir kada tiek ugdytojai, tiek ugdytiniai vieni kitus supranta ir jaučia. Praėjusių metų „tarybinėje“ mokykloje dažnai pasigedavome tai vieno, tai kito iš čia suminėtu elementu. Tačiau pavertę lietuviškos mokyklos per vienerius metus nesuskubta tiek sujaukti, kad joje neliktų sveikos druskos kruopelės. Jei atvirai mokytojų pasikalbėjimai su mokiniais anomis aplinkybėmis būdavo arba neįmanomi, arba baigdavosi labai liūdnai, tai vis dėlto atsirado savotiška labai originali mokinių ir mokytojų dvasinio bendravimo forma, kurią vargu ar beįstengs suprasti pats josios neįsivėnęs. Laisvame krašte gimę ir išaugę mokiniai išmoko vertinti mokytoją ir emė juo pasitikėti ne pagal tai, ką jisai sako, bet pagal tai, ko jis nesako. Už mokytoją turėjo kalbėti jo veido išraiška, gestai, balso intonacija. Mokytojai savo ruožtu išmoko nenuvilti pusbalsiai svaidomų replikų ir bartis taip, kad baramajam buvo aišku, jog jis nėra baramas. Tai sveikoji mokyklos pusė ir tai nuotaikos, kuriomis gyveno didžioji mokinių ir mokytojų dalis. Tačiau, deja, tai buvo tik negatyvinės priemonės saugoti jau anksčiau į jaunimo sielas įdiegtoms ir jų pamiltoms vertybėms. Dar vieni kiti tokios negatyviosios pedagogikos metai, ir net prileidus tokią neįtikėtiną prielaidą, kad ir toliau būtų likę tie patys mokytojai, mes būtume atsidūrę ties ta praraža, iš kurios mus žvelgia be jokios išraiškos kolchozinių veidai, atstauti nuožmionomis čekistų fizionomijomis.

Kokio didelio pedagoginio aktingumo ir kokių pastangų pasiekti mus išgelbėjusią Vidurinę Europą laukiame iš savo mokytojų ir mokinių šiuo metu, kada mokytojas, atėjęs į klasę, galės atvirai žiūrėti savo mokiniams į akis, mokys juos jausti kartu su tauta ir reikalaus tautos vardu!

Ta proga norime pabrėžti, kad nereikalaujame iš mums savo dvasia svetimų ar pernelyg lanksčių mokytojų pernykščių metų pavyzdžių „persiorientuoti“. Jiems vietoje pasaulėžiūrinio tegalme pasiūlyti profesinį persiorientavimą. Jaunimas, praėjusiais mokslo me-

FIURERIO ATSIŠAUKIMAS

BERLIN. IX. 12. Fiureris išleido šitoki atsišaukimą į vokiečių tautos 1941/42 karo žiemos pagalbos darbą:

Devintą kartą kviečiu aš vokiečių tautą atnešti savanorišką auką žiemos pagalbai. Šiomis istorinėmis dienomis milžiniškose grumtynėse kovoja mūsų karinės pajėgos už vokiečių tautos būti ar nebūti, taigi, už išlaikymą tokios Europos, kuri per tūkstančius metų davė žmonijai kultūrą ir civilizaciją ir ateityje turės duoti. Kaip kadaise iš vidaus, taip šiandien visos priešingos žydų kapitalizmo ir bolševizmo pasaulis sujungė pastangas nacionalsocialistinį vokiečių Reichą, kaip šios naujosios Europos tvirtovę, sunaikinti ir visų pirma išterioti mūsų tautą. Jau dvejus metus vokiečių kareivis lieja savo kraują ir aukoja savo gyvybę mūsų brangiai tėvynei ir mūsų tautai

apginti. Šiuo metu jis su mūsų sąjungininkais kovoja nuo šiaurinės Europos dalies iki Juodosios jūros krantų prieš prieštą, kuris nėra žmoniškas, bet žvėriškas. Jo kraujo ir prakaito, vargo ir pasiaukojimo laimėjimai yra negirdėti pasaulio istorijoje. Vokiečių tėvynė gali savo laikysena ir savo pasiaukojimu vertingai prisidėti prie šių sūnų didvyriškų darbų. Jos darbas turi sustiprinti mūsų nacionalsocialistinę tautos bendruomenę taip pat iš vidaus ir tuo sustiprinti ištikinimą fronte, kad už jo stovi visa vokiečių tauta ir kad jo kova nėra beprasmiška, bet padeda įgyvendinti didįjį nacionalsocialistinės bendruomenės idealą. Pasaulis galės matyti, kad vokiečių Reicho frontas ir tėvynė yra ištikimai vieningi ir todėl yra nenugalimi.

KRONIKA

KAUNE PALIKTAS ŠVIETIMO VADYBOS ATSTOVAS

Švietimo Generalinis Tarėjas, Švietimo Vadybai išsikėlus į Vilnių, Kaune paliko savo įgaliotinį, kuriam pavesta atstovauti Švietimo Vadybai ir tvarkyti jos įstaigų reikalus Kaune ir vietose, kurioms patogiau susisiekti su Kaunu. Įgaliotinio būstinė — Kauno Valstybės Teatras, telefonas — 22696.

REGULIARI INFORMACIJA IR SOCIALINIAIS KLAUSIMAIS

Nuo šio mėnesio 13 dienos kiekvieną šeštadienį vakarą, 8 val. 30 minučių, bus skaitoma per Kauno radiją darbo ir socialiniai reikalai darbo visuomenės informacija, kurią darbo ir socialinių reikalų tarėjo pavedamas, kiekvieną savaitę paruošia Antanas Bružas. Radio klausytojai kviečiami rašyti savo pageidavimus, paklausimus, o taip pat apie įmonių ir kitokių darbų korespondencijas šiuo adresu: Kaunas, Gedimino g. 40. Antanui Bružui.

VYRIAUSIOJO TRIBUNOLO TEISIAMIEJI POSEDŽIAI

paskirti: baudž. byloms š. m. rugsėjo mėn. 23 d., civilinėms byloms — rugsėjo mėn. 24 d

IŠEJO „NAUJOSIOS SODYBOS“ 2-3-SIS NUMERIS. Žurnalas gausiai iliustruotas, su gražiais viršeliais. Turiny yra straipsnių apie sodus, vaisius ir vynuoges, apie trušius, paukščius ir bites; be to, yra straipsnis apie augalą, kuris gali atstoti mielą ir daug kitos medžiagos. Platus skyrius šeiminiškams ir cukr. runkelių augintojams.

EVANGELIKŲ LIUTERONŲ PAMALDOS

Šį sekmadienį, rugsėjo 14 d., 10 val. 15 min. Kaune (liuteronų bažnyčioje, Prieplaukos kr. 45) bus evangelikų liuteronų pamaldos su šv. vakariene pirma lietuvių paskui latvių kalba.

Pamaldas atliks Tauragės ev. liuteronų kun. J. Kalvanas.

NAUJI RAŠTAI
TABAKO LAPŲ SKYVINIMAS IR DŽIOVINIMAS. Valstybinio Tabako Trečio leidinys. 32 psl. Kaunas, 1941 m.

Šioje agronomų Alf. Murelio ir J. Rogalskio parašytoje knygelėje duodama daug nurodymų, kaip skinti, džiovinti ir išdirbti vietinį tabaką. Šiais laikais tai visiems rūpantiems aktualus ir reikalingas leidinys.

SPORTAS

Lietuvos teniso pirmenybės

1941 m. Lietuvos lauko teniso pirmenybių pirmoji diena nepraejo džiuginančiai. Apie pietus smarkiai nuliūdo, dėl to kai kurie žaidikai ir aikštelės visiškai neatvyko. Vis dėlto keletas susitikimų įvyko, o kitiems, varžovams nestojus, užskaitytas laimėjimas be žaidimo.

Patys gerieji tenisininkai pirmame rate nepasirodė. Tai buvo išskirtosios kovos, kuriose pasireiškė naujų pajėgų. Pasekmės tokios: Mašonis — Katilius 6:2, 6:2; Kaunackis — Višockis 6:3, 6:1; Saldaitis V. — Kuzma 6:3, 6:0; Norkus A. — Juodikis K. 6:2, 6:3; Jodikaitis — Ramoškis V. 6:2, 6:0; Juodikis J. — Laurinavičius 6:0, 6:0. Iš šių kovų paminėtinas Norkaus A. laimėjimas prieš Juodikį K. 6:2, 6:3. Norkus, kurį gerai pažįstame iš krepšinio rungtynių, nors pirmą kartą dalyvauja platesnio masto pirmenybėse, parodė, kad ir tenise jis nėra iš paskutiniųjų.

Be žaidimo laimėjimas užskaitytas: Techlerui, kuris susitikus su Giedriu Bružui prieš Butkų II, Ralkevičiui prieš Homann, Nack prieš Deltuvą, Leščinskui prieš Kohts, Ramoškiui St. prieš Remeikį ir Gudaičiui prieš Baltrūną. Toks daugelis žaidimų neatvykimas ir rungtynės vis dėlto yra nepateisinamos. Panašūs nerūpestingumo reiškiniai turi bent kartą baigtis.

Šiandien nuo 15 val. Kauno sporto aikštynė pirmenybės tęsiasi.

tais parodęs tiek atsparumo ir net herojiškumo, yra visai nusipelnęs, kad naujaisiais keliais jį vestų nepaperkamos širdies pedagogai, kad jų vedamas tas pats jaunimas pakeltų visus sunkumus ir trūkumus, kurie neišvengiami karo metu, ir suprastų tą privilegiją, kuri įgalina juos šiuo metu mokytis, sukaupyti visas jėgas ugdytis ir bėgti atstatymo ir kūrimo darbui.

Vilniaus sportininkai Kaune

Sekmadienį, Kauno sporto aikštynė matysime Vilniaus krepšinininkus ir futbolininkus.

Kauno rinktinės numatomos tokios: krepšinio: Puzinauskas I, Leščinskas, Mackevičius, Puzinauskas II, Norkus I, Kulakauskas, Norkus II, Ralkevičius; futbolo: Skalskis; Geležius, Slyžius; Dzindziliauskas, Kersnauskas, Galvičius; Penkauskas, Paberžis, Adamavičius, Sopy, Jeršovas. Be to, Kaminskis, Tėvelis, Paulauskas.

Vilniaus futbolo vienuolikės sastas kol kas nėra žinomas. Galima paskelbti tik krepšinio penketuką: Andriulis I, Saunoris, Andriulis II, Šačkus, Andriulis III, Cenfaldas.

Prisiminus praeito sekmadienio kauniečių viešėjimą Vilniuje ir dvi pergalės, reikia laukti, kad futbolo laimės Kaunas, nes jo pranašumas per daug ryškus. Su krepšiniu — neaišku, nes susitikus maždaug lygios pajėgos. Žinoma, popierinė forma gali žlugti ir išsilukštinti netikėtumų, nes ir Vilniaus futbolininkai, jau nekalbant apie krepšinininkus, gali sukovoti labai ambicingai ir pasekme visiškai kitaip, nulemti, nei buvo laukta.

Beje, futbolo rungtynės įvyks ne 17 val., kaip buvo anksčiau skelbta, bet 16.30 val., t. y. pusvalandžiu anksčiau. Krepšinio laikas nepasikeitė — 10 val. Susitikimai įvyks Kauno sporto aikštynė.

KREPŠINIO TURNYRAS RYGOJE

Rudens krepšinio turnyras Rygoje jau pradėtas. Jame dalyvauja aštuonis stipriausias ekipas. Pirmuosius susitikimus žaidė: Bekona Eksports — VS 33:27 (15:3) ir S — Burtņieku Pieciski 29:15 (17:3). Bekona Eksports penketuke pasirodė Vanagas, pats vienas pasiekęs 12 taškų. Turnyras bus baigtas rugsėjo 21 d.

Roosevelto kalba — „neautorizuotas karo paskelbimas“

VAŠINGTONAS. Dėl Roosevelt'o kalbos Associated Press praneša, kad prezidentas paliko atviru klausimą, kurias jūros sritis jis laiko svarbiomis ir atitinkamomis Jungt. Valstybėms ginti. Atrodo, kad joms priklauso Atlanto vandenyno vandens iki Islandijos salos ir dar šiek tiek toliau. Kaip toli eina ši jūrinė sritis už Islandijos salos, į tai liko neatsakyta. Šioms sritims lygiai turėtų priklausyti privažiavimo keliai prie Bermudos, Karibų jūros ir Panamos kanalo. Kaip pa-

tirlama iš kongreso sluoksnių, senatorius Ney pareiškė, jog esą aiškiai matoma, kad Roosevelt'as nepaisydamas savo pirmiau duotų pažadų, įvesias laivams palydovus. Tai reikštų, kad Roosevelt'o pareiškimais Jungtinės Valstybės vis arčiau einančios į aktyvų dalyvavimą kare. Senatorius Mc Carranas Roosevelt'o kalbą pavadino „neautorizuotu karo paskelbimu“.

OSLO. Darbo taika čia vėl atsakyta. Jokių nesusipratimų daugiau neįvyksia.

Vidurinių mokyklų mokytojų perkėlimai

P. Švietimo Generalinio Tarėjo įsakymu nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 d. padaryti šie vidurinių mokyklų mokytojų perkėlimai:

- 1) Sedos prog. mok. Balys Chomskis — Utenos g-jon mokytoju,
- 2) Kretingos apskr. Gargždų prad. mokyklos mok. Jonas Valšys — S. Kalvarijos progimnazijos mokytoju,
- 3) Lazdijų apskr. Burekų prad. mok. mok. Stasys Pleškūnas — Kražių prog-jon mokytoju,
- 4) Ukmergės apskr. Vališkonų pr. mok. mok. Pranas Kačkus — Merkinės prog-jon mokytoju,
- 5) Kauno I g-jos mok. Janina Januškevičiūtė — Šakių g-jon mokytoja,
- 6) Marijampolės I g-jos mok. Pranė Januševičienė — Marijampolės II g-jon mokytoja,
- 7) Kybartų g-jos mok. Aleksandras Žirgulis — Kauno VI g-jon mokytoju,
- 8) Šventosios g-jos mok. Aleks. Masionienė — Lazdijų g-jon mokytoja,
- 9) Sedos prog-jos mok. Zuzana Jonikaitė — Telsių g-jon inspektorium,
- 10) Pasvalio g-jos mok. Elena Laurenčikaitė — Telsių g-jon mokytoja,
- 11) Šventosios g-jos inspekt. Antanas Šimkus — Plungės g-jon inspektorium,
- 12) Ukmergės g-jos mok. Stasė Bazevičienė — Marijampolės II g-jon mokytoja,
- 13) Skuodo g-jos mok. Vladas Miknevičius — Marijampolės II g-jon mokytoju,
- 14) Vilkaviškio g-jos mok. Marija Paplauskienė — Kauno II g-jon ir Antanas Paplauskas — Kauno II ir Kauno X g-jon mokytojais,
- 15) Pilviškių prog-jos mok. Kotryna Pušienė — Vilkaviškio g-jon mokytoja,
- 16) Marijampolės II g-jos mok. Pranė Drazdauskienė — Utenos gimnazijos mokytoja,
- 17) Kėdainių g-jos mok. Efranas Veršinskis — Lazdijų g-jon mokytoju,
- 18) Šakių g-jos mok. Jonas Bernotas — Vilkaviškio g-jon mokytoju,
- 19) Kauno II g-jos mok. Ieva Šernienė nukelta Biržų gimnazijos inspektore,
- 20) Kauno I g-jos mok. Marija Žilinskienė — Kauno g-jon mokytoja,

21) Ž. Naumiesčio prog. direktorius Vilius Bajoras — Kauno II g-jon mokytoju,

- 22) Kauno I g-jos mok. Juozas Avižonis — Linkuvės g-jon mokytoju,
- 23) Vilkaviškio g-jos mok. Jonas Mažeika — Marijampolės I g-jon mokytoju,
- 24) Marijampolės I g-jos inspekt. Jonas Miškinis — Alytaus g-jon mokytoju,
- 25) Pilviškių prog. mok. Anelė Sirutytė — Biržų g-jon mokytoja,
- 26) Kelmės g-jos mok. Janina Žurauskaitė — Biržų g-jon mokytoja,
- 27) Kauno IV g-jos mok. Marija Polteraitienė — Kauno II g-jon mokytoja,
- 28) Šiaulių I g-jos mok. Petras Navardaitis — Kauno VIII g-jon mokytoju,
- 29) Kauno IV g-jos mok. Jadvyga Malijonienė — Kauno VIII g-jon mokytoja,
- 30) Ukmergės g-jos mok. Leonas Kuodys — Linkuvės g-jon mokytoju,
- 31) Vilkaviškio g-jos mok. Salys Šmėrauskas — Kybartų g-jon mokytoju,
- 32) Šiaulių II g-jos mok. Valerija Deveikienė — Panevėžio II g-jon mokytoja,
- 33) Panevėžio I g-jos insp. Ant. Kasperavičius — Panevėžio II g-jos inspektorium,
- 34) Vilkaviškio g-jos mok. Veronika Šataitė — Panevėžio II g-jon mokytoja,
- 35) Linkuvės g-jos mok. E. Jackūnaitė — Prienų g-jon mokytoja,
- 36) Malėtų prog. mok. Valerija Kenstavičiūtė — Skuodo g-jon mokytoja,
- 37) Kybartų g-jos mok. Ignas Plička — Ukmergės g-jon mokytoju,
- 38) Jonavos prog. mok. Jonas Vaičiūnas — Ukmergės g-jon mokytoju.

Čia pažymėti mokytojai turi vykti į naujas savo tarnybos vietas, nelaukdami oficialių pranešimų, nes tie pranešimai ne visur galės būti nušiušti.

Apskritai, mokyklų direktoriai, mokytojai ir tie asmenys, kurie yra padavę prašymus mokytojų vietoms gauti, prašemi sekti atitinkamus pranešimus laikraščiuose ir tais pranešimais vadovautis.

DEUTSCHE SPRACHKURSE

Der Herr Generalkommissar in Kauen hat, wie bereits mitgeteilt, auf Grund zahlreicher Anfragen wegen der Abhaltung von deutschen Sprachkursen fuer Erwachsene, zugestimmt, dass solche durchgefuehrt werden koennen. Mit der Durchfuehrung ist der Beauftragte fuer die Berufsverbaende in Kauen bestimmt worden.

Die ersten Unterrichtsstunden fuer die deutschen Sprachkurse beginnen am 15. September 1941. Spaeter werden laufend neue Unterrichtsklassen gebildet. Vorgesehen sind drei Gruppen von Kursen und zwar: fuer Personen, die die deutsche Sprache noch nicht beherrschen, solche, die sie etwas koennen und solche, die sich in der deutschen Sprache vervollkommen wollen.

In den Kursen werden qualifizierte Lehrer unterrichten. Die Kursgebuehr betraegt im Monat Rb 10,—.

Die Anmeldung der Kursteilnehmer erfolgt an jedem Werktag von 11 bis 13 Uhr und 16 bis 19 Uhr in der Dienststelle des Beauftragten fuer die Berufsverbaende, Vytauto pr. Nr. 63, Zimmer Nr. 4. Dort sind auch naehere Informationen zu erhalten.

In Kuerze sind auch noch Kurse fuer Buchfuehrung, Schreibmaschine und Stenographie geplant. Zur gegebenen Zeit erfolgt hierueber eine besondere Bekanntmachung.

DER BEAUFTRAGTE FUEHRT DIE BERUFVERBAENDE

VOKIEČIŲ KALBOS KURSAI

Ponas Generalkomisaras Kaune, kaip jau anksčiau buvo pranešta, atsižvelgdamas į gausius paklausimus dėl leidimo steigti vokiečių kalbos kursus suaugusiems, sutiko, kad tokie kursai būtų steigiami. Šių kursų organizavimas ir laikymas pavestas Įgaliotiniui profesinėms sąjungoms Lietuvoje.

Pirmosios vokiečių kalbos pamokos pradėdamos nuo rugsėjo mėn. 15 d. ir vėliau palaipsniui bus atidaromos naujos klasės.

Kursuose bus trys grupės: asmenims, kurie nemoka vokiečių kalbos, kiek mokantiems ir norintiems tobuliau išmokti vokiečių kalbą.

Kursuose dėsins kvalifikuoti lektoriai. Mokestis už mokslą 10,— Rbl mėnesiui.

Klausytojai registruojami kiekvieną darbo dieną nuo 11 iki 13 ir nuo 16 iki 19 val. Įgaliotinio profesinėms sąjungoms įstaigoje, Vytauto pr. Nr. 63, kambr. 4. Ten pat gaunamos smulkesnės informacijos.

Netrukus numatomi dar steigti buhalterijos, mašinraščio ir stenografijos kursai. Apie šiuos kursus bus paskelbta vėliau.

ĮGALIOTINIS PROFESINĖMS SĄJUNGOMS